

UNIVERZITA KARLOVA

FILOZOFICKÁ FAKULTA

ÚSTAV ROMÁNSKÝCH STUDIÍ

Francouzská filologie

Bakalářská práce

Sára Endrová

Petrkov: Proměna domova v místo paměti

Petrkov: Transition from Home to a Place of Memory

Praha 2022

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Míla Janišová

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí své práce paní Mgr. Míle Janišové za její trpělivé vedení a odbornou pomoc a paní PhDr. Lucii Tučkové za poskytnutí cenných informací a příslušných pramenů.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 25. 7. 2022

Sára Endrová

Abstrakt (česky):

Bakalářská práce „Petrkov: Proměna domova v místo paměti“ pojednává o přeměně petrkovského zámku, jakožto bývalého domova rodiny Reynkových, v prostor, který se stal památkou a následně i česko-francouzským centrem literatury a výtvarného umění. Na základě shromážděných pramenů si klade za cíl určit, jak místo paměti vzniká, ale také jak se ukotvuje. Sleduje, které jevy se na tvorbě tohoto symbolického prostoru podílely. Dále dokumentuje, jak Petrkov vnímali jeho původní obyvatelé a hosté, až do současnosti, kdy se toto místo co do obyvatel vyprázdnilo a stává se památníkem, místem paměti, do kterého promítáme svá očekávání a formování kulturní identity. Na závěr nastiňuje současný projekt centra literatury a výtvarného umění s jeho cíli.

Klíčová slova:

Petrkov, Bohuslav Reynek, Suzanne Renaud, korespondence, poezie, paměť, místo paměti, identita, památka

Abstract (in English):

The bachelor thesis „Petrkov: Transition from home to a place of memory“ deals with transformation of Petrkov’s castle, as a former home of Reynek’s family, into a space, which became a monument and subsequently a Czech French centre of literature and fine arts. Based on collected sources, it aims to determine how a place of memory arises, but also how it anchors. It monitors which phenomena contributed to the creation of this symbolic place. It captures how Petrkov was perceived by its original inhabitants and guests, until the present, when this place has emptied in terms of inhabitants and become a monument, a place of memory into which we project our expectations and the formation of cultural identity. Finally, it outlines the current project of centre of literature and fine arts and its objectives.

Keywords:

Petrkov, Bohuslav Reynek, Suzanne Renaud, correspondence, poetry, memory place of memory, identity, monument

Obsah

1.	Úvod	7
2.	Teoretický základ	10
	Norova místa paměti	10
3	Stať	13
3.1.	Generační místo Petrkov / Petrkov domovem	13
3.1.1	Bohuslav Reynek	14
3.1.2	Suzanne Renaudová	21
3.1.3	Daniel a Jiří Reynkovi a další	26
3.1.4	Krok od generačního místa k místu pamětnímu	32
3.2	Pamětní místo	34
3.2.1	Aura Petrková	34
3.2.2	Vzpomínání	39
3.2.3	Vznik památky	41
3.2.4	Petice a odkoupení	42
3.2.5	Otevření Česko-francouzského kulturního centra literatury a výtvarného umění	44
3.2.6	Cíle	45
4.	Závěr	48
5.	Resumé	49
6.	Bibliografie	51
6.1.	Prameny	51
6.2.	Sekundární literatura	52
6.3.	Elektronické zdroje	54
6.4.	Seznam obrázků	57

1. Úvod

Bakalářská práce *Petrkov: proměna domova v místo paměti* se zabývá místem Petrкова, které se v průběhu 20. století významně proměnilo. Zámček Petrkov, bývalý domov uměleckého páru Bohuslava Reynka a Suzanne Renaudové, se v roce 2009 stal kulturní památkou České republiky a v roce 2020 vláda odsouhlasila jeho odkoupení. V roce 2021 na místě pod správou Památníku národního písemnictví vzniklo česko-francouzské centrum literatury a výtvarného umění. Tato událost byla důvodem, proč jsme se rozhodli se místem Petrкова v této bakalářské práci zabývat. Jako první vyvstala otázka, co Petrkov v kulturní sféře v současnosti představuje. Pro možnost odpovědět na tuto otázku je nezbytné ponořit se do historie tohoto místa. Sledovat, jak Petrkov působil nejdříve na své obyvatele a později na své hosty. Sledovat také, jakým způsobem se místo promítalo v mnohých publikacích a dokumentech, které ve spojení Petrкова vznikly. Nedlouho poté, co jsem poprvé kontaktovala vedoucí současného projektu kulturního centra Lucii Tučkovou, jsem byla v Petrkově vstřícně přivítána. Lucie Tučková mi po dobu psaní bakalářské práce trpělivě odpovídala na otázky týkající se Petrкова. Lucie Tučková mě několikrát přivítala nejen v Petrkově, ale i v sídle Památníku národního písemnictví (PNP).

Podle informací dostupných na webových stránkách PNP je možná se dozvědět, že má tato instituce za cíl „vytvořit živé místo pro setkávání, aby i další generace poznaly atmosféru, která se s petrkovským zámčkem nedělitelně pojí.“¹ Vytvořením této kulturní instituce se rozhodlo, že se naváže na tradici tohoto významného místa, ve kterém se, i přes změnu jeho významu, bude pokračovat v tom, co pro něj bylo do nedávné doby typické. Tato práce se bude snažit vysvětlit důvod a smysl vzniku česko-francouzského kulturního centra. Nejprve se zaměří na petrkovskou historii, tedy na domov českého básníka, grafika a překladatele, na domov francouzské básnířky a překladatelky, jejich dvou synů, ale také dalších členů rodiny Reynkových.

¹ VOKÁČ, Martin. Reynkův zámek má ožít už v létě, vznikne v něm Česko-francouzské centrum. *IDnes* [online]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/jihlava/zpravy/vysocina-petrkov-bohuslav-reynek-zamek-nakup-stat.A210301_596825_jihlava-zpravy_epsal

Krom vnitřních jevů, které se na jeho proměně podílely, se bude snažit proniknout i do vnějších procesů proměny. Jednalo se o tvorbu umění, setkávání, vzpomínání a vyprávění, jenž se zasloužilo o to, že místo Petrkov nezaniklo s úmrtím jeho obyvatel, nýbrž se proměnilo ve významné místo paměti. Jeho institucionalizace by snad měla být samotným důkazem.

Pro pochopení toho, čím je pro nás Petrkov dnes, je nezbytné si ozřejmit, co takové místo paměti je a jak se tvoří. Během analýzy významu slovního spojení místo paměti bylo zjištěno, že jeho přesná definice neexistuje, neboť se ani současní historikové a badatelé nemohou zcela shodnout, co toto sousloví obsahuje. Paměťová studie prochází v dnešní době rychlým vývojem, neustále se mění a rozšiřují.

Prvním a zároveň jedním z nejzásadnějších příspěvovatelů této tematiky byl francouzský historik Pierre Nora, jehož třísvazková publikace započatá v roce 1984 způsobila (zejména díky své působivosti) vlnu zájmu v této oblasti. Nora sice nebyl prvním badatelem v otázce kulturní paměti, nicméně od vydání jeho výzkumů se počet příspěvků začal rychle rozšiřovat. Předtím, než se objevil rozmach paměťových studií, se ji věnovali pouze filozofové, psychologové a částečně sociologové, v současné chvíli se tohoto tématu zmocňují historici, publicisté a politici. Svědčí to mimo jiné o tom, že se od zkoumání otázky individuální lidské paměti a lidského zapomínání přešlo k analyzování kolektivní paměti, jejího vlivu na vytváření a zachování paměti a kolektivní identity.² Před Pierrem Norou se pamětí zabýval například také Maurice Halbwachs, v současnosti se problematikou zabírají například německá literární vědkyně Aleida Assmannová a její manžel, egyptolog, Jan Assmann, kteří jsou nepochybně Norovými příspěvky ovlivněni.

Fenomén paměti je chápán ve třech rovinách. V rovině kolektivní paměti, která je podle Halbwachse a také Assmanna vždy úzce napojena na politickou elitu nebo kolektiv v délce maximálně tří generací. Dále pak v rovině komunikativní paměti a v rovině kulturní paměti. Komunikativní paměť je tvořena kolektivem vypravěčů a s rozpadem společnosti těchto vypravěčů také zaniká, zatímco kulturní paměť je fenomén přesahující epochy.³

² HLAVAČKA, Milan. Paměť míst, událostí a osobností: historie jako identita a manipulace. Praha: Historický ústav, 2011. str. 10.

³ Tamtéž, str 16.

Co se výzkumu v domácím prostředí týče, na Norovy teorie sice navazuje mnoho českých historiků, ani české prostředí se však doposud zcela nesjednotilo v konceptuálním pojetí této problematiky. Jedním z příkladů tohoto různorodého pojetí paměti je zasedání Francouzsko-česko-slovenské komise historiků, jež se konalo v roce 2009 a následovně vydání publikace Akademie věd České republiky s názvem *Paměť míst, událostí a osobností. Historie jako identita a manipulace*. Podle historika Václava Smyčky tato publikace nedokázala najít společnou definici, naopak „nabízí spíše jen další paralelní zmnožení témat“.⁴ Zdá se nicméně, že společným jmenovatelem této publikace by mohlo být rozvádění právě konceptu Pierra Nory. Dokazuje to již samotný název monografie *Paměti míst*. Autoři se neubránili zaměňování termínů *paměť místa* i *místa paměti*, jejich rozdíl v publikaci vysvětlený není.

Smyčka dokonce zmiňuje, že je pouze možné zrekonstruovat mlhavé koncepční základy publikace a vysledovat posun české interpretace tradičních paměťových přístupů.⁵

Je nesporné, že příspěvků na téma paměti je velké množství a je velice těžké se v komplexnosti tohoto tématu zorientovat. Proto bylo rozhodnuto, že pro potřeby této práce postačí čerpat z příspěvku „otce“ těchto paměťových studií Pierra Nory, a to zejména článku přeloženého do češtiny *Mezi pamětí a historií: problematika míst* a dále právě zmiňovaných Jana a Aleidy Assmannových.

⁴ SMYČKA, Václav. Jsou „místa paměti“ „paměti míst...“?. Česká literatura [online]. Dostupné z: https://www-jstor-org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/42687931?sid=primo#metadata_info_tab_contents

⁵ Tamtéž.

2. Teoretický základ

Norova místa paměti

Z článku Pierra Nory vyplývá⁶, že se projekt míst paměti zrodil v momentě, kdy se v západoevropských zemích začala spontánní osobní rodinná a národní paměť předávaná z generace na generaci nahrazovat učebnicovou konstrukcí národních dějin. Tento okamžik spojuje Nora s rozchodem paměti a historie, které se do té doby překrývaly, a tudíž, v historickém povědomí tvořily jedno a totéž. Vytěšňování individuální paměti a vzrůst významu uměle vytvořené kolektivní paměti je spojováno s procesem globalizace, demokratizace a růstem vlivu médií.⁷ Důsledkem je stále rychlejší pád do minulosti, jež nenávratně zmizela, a vnímání věcí, jako něčeho nadobro ztraceného. A právě z tohoto důvodu, kdy paměť již neexistuje, o ní tolik hovoříme. Fenomén zrychlování nás podle Nory probouzí k uvědomění si propastné vzdálenosti mezi skutečnou pamětí a dějinami, které jsou odsouzené k zapomnění, neboť jsou unášeny ve víru změny, protože žít svou pamětí znamená nemít potřebu jí zasvěcovat místa. Místa paměti vznikají a existují právě z toho důvodu, že spontánní paměť zajišťovaná společenstvím paměti již neexistuje a je ztracena v historii. Dnes je zapotřebí vytvářet archivy, zavádět výročí a pořádat oslavy, neboť tyto akty pro nás již nejsou přirozené. Důkazem toho jsou menšiny věnující své paměti péči, brání ji, ukrývají a střeží na určitých místech paměti. Ona místa paměti se ukotvují ve sdíleném prostoru, všechna ale nemají stejné vlastnosti. Jsou útočišti, v nichž dosud přežívá něco ze symbolického života. Jelikož tato paměť znamená minulost (která se nám každou vteřinu vzdaluje), potřebuje se podepřít hmatatelnými existujícími body. Nora dokonce upozorňuje, že dnes žije celá společnost kultem konzervování a archivování, a že paměť je de facto budování obrovitého materiálního skladu. Cítíme stále více povinnost hromadit stopy, svědectví, dokumenty, obrazy, slova, viditelné znaky toho, co bylo. Materializace paměti se rozšířila do velkého množství domén, neboť aby

⁶ NORA, Pierre. Mezi pamětí a historií: problematika míst. *Cahiers du CEFRES*. Antologie francouzských společenských věd: Město, 2010, (10), 40-64.

⁷ HLAVAČKA, Milan. *Paměť míst, událostí a osobností: historie jako identita a manipulace*. Praha: Historický ústav, 2011. str. 11.

vydržela, je nezbytné, aby byla prožívána z vnějších prostor. Potřebuje vnější podpory a hmatatelné orientační body. Mít materiální povahu místa paměti ale nestačí, zapotřebí jsou další dva smysly – symbolický a funkční, přičemž aby místo paměti fungovalo, je zapotřebí, aby všechny tři aspekty byly přítomny současně. V této práci se budeme snažit všechny tři funkce místa paměti Petrkovy popsat.

Na počátku každého místa paměti je nutná vůle na paměť navázat. Do těchto míst se přesouvá vědomí kontinuity. Jejich smyslem je zastavit čas, zahradit cestu zapomínání, znehybnit určitý stav věcí, učinit smrt nesmrtelnou, zhmotnit nehmotné. Je zároveň jisté, že místa paměti žijí pouze ze své schopnosti proměny v nepřetržitém sledu sémantických přesunů.⁸

O jaké sémantické přesuny se může v rámci míst paměti jednat, nám Nora sice do hloubky nepředstavil, nicméně není sporu, že je jeho příspěvek k tématu míst paměti zásadní. Tyto sémantické přesuny se budeme snažit vystihnout se zaměřením na jedno konkrétní místo paměti. Pomůže nám k tomu teorie profesorky Aleidy Assmannové, *Erinnerungsräume: Formen und Wandlungen des kulturellen Gedächtnisses* (knižně 1999), přeložena jako *Prostory vzpomínání: Podoby a proměny kulturní paměti*. Assmannová zde problematiku místa paměti a jeho podob rozšiřuje. Prvně se domnívá, že se jedná o „nezřetelné vyjádření pojmů a mělo být dále prozkoumáno, co vše může ona paměť míst znamenat“.⁹ V knize nabízí rozšíření konceptů spojených s místem paměti. V kapitole Paměť míst zmiňuje nejednoznačnost tohoto slovního spojení a definuje ho. Definuje rozdíl mezi slovními spojeními místa paměti a paměť míst, nabízí také koncepty jako generační místo, pamětní místo a traumatické místo. Její příspěvek je pro tuto práci zásadní, neboť právě vývoj místa jako je Petrkov je důkazem funkčnosti její teorie.

Podle Assmannové nastává problém u genitivu paměť míst, neboť nekonkretizuje, zda se jedná o místo s pamětí, nebo o paměť, která je sama lokalizovaná v místech. Z toho vyplývá, že sama místa se mohou stát subjekty, nositeli vzpomínek, a že mohou disponovat pamětí, která daleko přesahuje paměť lidí. Místa upevňují vzpomínky a dosvědčují ji tím, že ji lokálně zakotvují v půdě, ztělesňují také kontinuum trvání, která

⁸ NORA, Pierre. Mezi pamětí a historií: problematika míst. *Cahiers du CEFRES*. Antologie francouzských společenských věd: Město, 2010, (10), 40-64.

⁹ ASSMANN, Aleida. *Prostory vzpomínání: podoby a proměny kulturní paměti*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum. str. 336.

přesahuje krátkodobou vzpomínku jednotlivců.¹⁰ Místa jsou také budiči vzpomínek, které v dnešní době tvoří důležitou formu vytváření minulosti. Živé lidské vyprávění vyvolané osobní vzpomínkou zaujalo důležitou pozici oproti popisnému vyprávění moderní doby. Dějiny dnešní doby jsou naopak plné (často osobních) příběhů, vycházejících z výslechů jedinců, nebo v případě světa mrtvých, vycházejících ze vzpomínání.¹¹

Práce se nejdříve bude snažit analyzovat procesy Petrkovy jakožto generačního místa, kde se jeho obyvatelé zcela propojili (ztotožnili) s jeho půdou, což se následně promítalo v jejich tvorbě. Proto tato část práce vychází převážně z básní, obrazů a fotek, které na tomto místě vznikly. Dále vychází z dobové korespondence místních obyvatel. Pro odhalení přesunů a procesů tohoto místa práce vychází také z mnohých vzpomínkových příspěvků, z rozhovorů, knižních vydání pojednávajících o Petrkově. Nakonec jsou v práci použity citace z oficiálních informací zveřejněných poté, co místo paměti prošlo transformací institucionalizace v kulturní centrum.

¹⁰ ASSMANN, Aleida. *Prostory vzpomínání: podoby a proměny kulturní paměti*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum. 2018. str. 336.

¹¹ HLAVAČKA, Milan. *Paměť míst, událostí a osobností: historie jako identita a manipulace*. Praha: Historický ústav, 2011. str. 17.

3 Stať

3.1. Generační místo Petrkov / Petrkov domovem

Domovem Bohuslava Reynka a jeho rodiny byl, vyjma dvou nucených dočasných vystěhování, barokní zámek, jehož základy byly postaveny už ve středověku. První písemná zmínka existuje z roku 1630, ve které se píše o požáru, který místo postihl. Původně „zámeček“ patřil šlechtické rodině, ale poslední dva majitelé před pradědečkem Bohuslava Reynka byli statkáři.¹² K dnešnímu dni se sice zámeček dochoval v téměř nezměněné podobě, nelze však tvrdit, že se historické události zejména 20. století neprojeví na jeho současném vzhledu. V blízkém okolí hlavního stavení se nachází hospodářské budovy jako například bývalý chlév, rozlehlá zahrada, lesy a rybník. Stavení se nachází na okraji vysočinské vesnice Petrkov a byla to právě jeho izolovanost před okolním světem, jež dala vzniknout výjimečnému celoživotnímu dílu nejen Bohuslava Reynka. Toto místo inspirovalo k tvorbě také jeho ženu Suzanne Renaudovou a jejich dva syny. Petrkov byl domovem tří generací Reynků, které spojovala stejná láska k „zámečku“ a jeho okolí, kde po celý život pobývali a od něhož se vzdalovali jen velmi zřídka. Takovýto prostor, po dobu několika generací pevně spojený s rodinou a její minulostí, nazývá Aleida Assmannová generačním nebo rodovým místem. Vzniká několikageneračním spojením rodin či skupin, které sdílejí jeden společný prostor, při kterém se utvoří mezi člověkem a geografickým místem úzký vztah. Je rodištěm i pohřebištěm, určuje způsob života a zkušenosti jeho obyvatel. Tyto podoby současně vtiskávají do místa svou tradici a historii. Díky dlouhodobému a pevnému spojení s rodinnou historií získávají místa svůj zvláštní paměťový potenciál.¹³ Generační místo je v první řadě domovem, při jehož formování hraje zásadní roli osobní sféra jedinců. Každodenně se zde sdílejí rodinné a přátelské vazby, generační místo přináší pocit bezpečí.¹⁴ Po generace opečovávaný a chráněný prostor vrací svým obyvatelům tento pocit a silná pouta způsobují, že se místa nesnadno vzdávají nebo se mu vzdalují. Důkazem toho, jak moc byli obyvatelé Petrкова

¹² PALÁN, Aleš. *Kdo chodí tmami*. Praha: Torst, 2004, str. 14.

¹³ ASSMANN, Aleida. *Prostory vzpomínání: podoby a proměny kulturní paměti*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum. 2018. str. 338.

¹⁴ OKÉNKOVÁ, Věra. *Budova 18, rue Bonaparte: Místo paměti a jeho význam pro Čechy žijící v Paříži Praha*. str. 13.

s prostorem svázání, je období mezi lety 1926 až 1936, během kterých trávil Bohuslav Reynek každou zimu ve francouzském Grenoblu nebo období mezi lety 2014 a 2020, kdy se dědicové snažili všemi silami rozpadající se Petrkov zachránit.

3.1.1 Bohuslav Reynek

Pro Bohuslava Reynka byl Petrkov domovem, místem narození i místem úmrtí.¹⁵ Narodil se zde roku 1892. Jeho rodiče, Bedřich Reynek se svojí ženou Marií Reynkovou na rodové usedlosti hospodařili až do své smrti, Bohuslav Reynek na usedlosti zprvu nehospodařil. Začal studovat v hlavním městě, po několika týdnech studií však zanechal a odebral se do Petrкова překládat. Návrat domů byl pro něj zásadní. Intenzivně se věnoval literatuře, překládal z francouzštiny a němčiny a psal vlastní básně. Dagmar Halasová chápe rok 1912 jako počátek Reynkova života v Petrkově v duchovním slova smyslu,¹⁶ neboť právě od jeho návratu ze studií zde začíná jeho umělecká kariéra. Svůj domov bude ale muset ještě několikrát opustit. Dva roky od usídlení v Petrkově se přes inzerát v časopise *Moderní Revue* seznámil s nakladatelem Josefem Florianem¹⁷ a téhož roku byly v *Moderní revue* otištěny jeho první překlady. Díky celoživotnímu přátelství s Florianem se z Reynka stal mimo jiné i vydavatel. Mezi roky 1921 a 1927 vydal sedm čísel *Sešitů* věnovaných poezii. Vydání šestého *Sešitu* je významně spojeno s jeho životním osudem, neboť se jednalo o překlad sbírky Suzanne Renaudové *Ta Vie est là...* v češtině nesoucí název *Zde tvůj život*.¹⁸ Sbíрка šedesáti básní vydaná v roce 1922 francouzskou autorkou pro něj byla velkým objevem. Poprvé ji držel v rukách roku 1923 a ještě téhož roku se rozhodl, že některé z básní přeloží. Autorce poslal pohlednici s žádostí o překlad, na niž odpověděla velmi vroucně. V dopise Reynkovi odpovídá, že se žádostí cítí „velmi dojata a poctěna, a že věří, že překlad přivede k dobrému konci“.¹⁹ Následovaly dva roky dopisování a roku 1926 byli v Grenoblu oddáni.²⁰ Po deset let žili střídavě v Česku a ve Francii, přičemž v Petrkově trávili léto a v Grenoblu zimu. Bohuslav Reynek byl nicméně tak fixovaný na české

¹⁵ REYNEK, Bohuslav a Ivan SLAVÍK. *Rybí šupiny ; Rty a zuby ; Had na sněhu*. Praha: Vyšehrad, 1990, str. 155.

¹⁶ HALASOVÁ, Dagmar. *Bohuslav Reynek*. Brno: Petrov, 1992, str. 13.

¹⁷ ROČKÁROVÁ, Jana. *Literární život Havlíčkobrodská. Nakladatelství Petrkov, Hejkal a Podzimní knižní veletrh*. str. 24.

¹⁸ HALASOVÁ, Dagmar. *Bohuslav Reynek*. Brno: Petrov, 1992, str. 24.

¹⁹ *Suzanne Renaud Bohuslavu Reynkovi: Dopisy 1923-1926*. Zlín: Archa, 1996, str. 10.

²⁰ REYNEK, Bohuslav, STANĚK, Jaroslav, ed. *Petrkov*. Havlíčkův Brod: Memoria, 1991, str. 55.

prostředí, že se snažil pobyty ve Francii zkracovat. Když to bylo možné, odjížděl dříve. Naopak pro Suzanne Renaudovou byly měsíce, které trávili mimo Petrkov, osvobozením, neboť trávila čas s rodinou, hrála na klavír a od roku 1928 se starala o dva syny.

Po otcově smrti roku 1936 převzal Bohuslav Reynek správu hospodářství. Každý den se staral o zvířata, krmil slepice, pásł kozy a ovce, opravoval stavení. Rok poté, co se se Suzanne Renaudovou nadobro přistěhovali, tedy po smrti otce, se Bohuslav Reynek musel pustit do rozsáhlých oprav domu. Bedřich totiž kterékoliv nutné opravy řešil jen provizorně. Podle slov Daniela Reynka „do domu teklo ze všech stran, hřebíky neměly v čem držet, vítr rval vše po plátech“.²¹ O to hůř Suzanne Renaudová musela snášet první roky na Vysočině. Byla zvyklá na město, život v bytě, splachovací záchod a možnost si v zimě pořádně zatopit. Když se Bohuslav Reynek nevěnoval hospodaření, ubíral se do svého tichého samotářského světa. Vstával v ranních hodinách, někdy i ve dvě ráno a věnoval se své tvorbě. Grafiku tvořil v kuchyni vedle kamen, své básně psal v přítomnosti zvířat ve své zahradě. V jejím koutu si nechal postavit dřevěný altán, kam si umístil postel. Za doprovodu nejhlubšího ticha a pár knih se tam často ubíral. Společnost mu dělal vítr, pavouci a drobní hlodavci. V noci naslouchal různým šelestům a zvukům a snažil se v nich rozeznat odstíny pradávných zapomenutých tichých hlasů nesených časem. Své naslouchání evokoval v básnické próze *Noční vítr*.²²

*Procitneš-li v podzimní noci a uslyšíš hukot větru v rozlehlé zahradě, neusínej, ale vyslechni černého anděla, který zpívá pod okny historii hříchu [...] Bys rozpletl ta svistící a praskající a smýkající se lana větru, a učinil jich hudbu srozumitelnou sobě i jiným!*²³

Petrkov byl pro něj jeho vlastním světem. Nemusel se mu vzdalovat, nebylo nutné, aby vykročil ze vrat, a i tak věděl o světě vše, co potřeboval. Věřil, že nad prostotou a dobrým srdcem není nic cennějšího. S tímto přesvědčením, odloučen od okolního světa, trávil celý život. Se svým světem byl ale spjat těsněji než kdokoli jiný. V zahradě ho bylo možné nalézt velmi často, nehybného, jak naslouchá ptákům.²⁴

²¹ PALÁN, Aleš. *Kdo chodí tmami*. Praha: Torst, 2004, str. 104.

²² GERMAIN, Sylvie. *Bohuslav Reynek v Petrkově: Poutník ve svém příbytku*. Havlíčkův Brod: Literární čajovna Suzanne Renaud, 2000, str. 87.

²³ REYNEK, Bohuslav a Ivan SLAVÍK. *Rybí šupiny ; Rty a zuby ; Had na sněhu*. Vydání 2. Praha: Vyšehrad, 1990, str. 22.

²⁴ REYNEK, Bohuslav, STANĚK, Jaroslav, ed. *Petrkov*. Havlíčkův Brod: Memoria, 1991, str. 54-55.

Svůj vnitřní život, zapuštěný v petrkovském prostoru přenášel perem nebo tužkou na papír, později ryl do destiček a tiskl. Básnění, kreslení a rytí bylo jeho modlitbou. Například báseň *Zátiší* zachycuje zimní petrkovské odpoledne, kdy básník skrze okna sleduje ptáky, nejdříve klidné, skromné a později soptící s krásnými gesty. V básni je evokováno pomalé plynutí času, hustota atmosféry, tichost zvýrazněná tikotem a klepáním ve zdech a sněhem, který dopadá.

Potom houstne vzduch a pomalu se snášejí pápěrky sněhu přitímím, tiše a stále, ptáčata přiletují řidčeji a řidčeji, až ustanou, a noc jako svatá Marta s péčí prostírá po zahradě úbělový ubrus na posvátné hody Smutných a Bázlivých.²⁵

Kromě náboženských motivů, které jsou přítomné skoro v každé básni napsané před válkou,²⁶ evokuje tichost, samotu a pomalé plynutí času v Petrkově např. v básních *Alej, Sen, Samota, Krajina ve snu, Plynutí, Věčné stany, Větrnou růži*.^{27,28} Melancholické obrazy studeného domu, krajiny za zavřenými okny, tiché zahrady, padajícího sněhu, detailů zvířat, všeho ve své nejprostší podobě, jako by zpomalovaly, někdy až zamrazovaly plynutí času v petrkovském prostoru.

Nikoli, nespím, sedím a dívám se v bdění za soumraku na starou naši cestu lemovanou stromy. Jde mi až pod okna, a poněvadž vůkol vše ztichlo, ona zpívá. [...] A moje duše bude tam jediným světlem, a nakonec tolik se roztouží láskou ze samoty, že vzplane a od ní se zapálí klenba stromů...²⁹

*Mdlá již lampa v přítmí vzdychá,
ve mze sivé běl a nach,
unášena rytmy ticha
jako bárka na vodách.*

²⁵ REYNEK, Bohuslav. Had na sněhu. Petrkov u Německého Brodu, 1924, str. 35.

²⁶ Jedná se o sbírky *Žízně* (1921), *Rybí šupiny* (1922), *Smutek země* (1924), *Had na sněhu* (1924), *Rty a zuby* (1925), *Setba samot* (1936).

²⁷ REYNEK, Bohuslav. *Měsíc a jíní = La lune et le givre*. Grenoble: Romarin. 2004.

²⁸ REYNEK, Bohuslav a Ivan SLAVÍK. *Rybí šupiny ; Rty a zuby ; Had na sněhu*. Praha: Vyšehrad, 1990.

²⁹ Tamtéž, str. 22.

*Myšlenka má unavená
neví, kde se nasytí;
aspoň hledá, kde je stěna,
o kterou se opřítí...³⁰*

*Větrnou růži pavouk mi přede
Nad čelem, mapu či domoviny?
U nohou kotě do tlapky šedé
Lupeny loví, stíhá jich stíny.
[...]
Větrů a slunce přízrak křivolaký,
S šepotem sahá na dveře.³¹*

V básních často dochází k personifikaci domu a zahrady, jako by opravdu byly živé osoby, promlouvající, stárnoucí, komunikující.

*Zahrada v poledne jest jako veliký vtělivší se anděl, zahalený v těžký závoj
vedra posetý pivoňemi, které vypocují med a klí a omámení a zoufalost země.
Malátnost si lehá v lázeň krve... Zahrada večer jest jako nesmírný achát... Jest
jako obrovitá škeble, která právě zavírá své drahocenné vnitřní světlo...³²*

Zahradu a dům dokonce v básni *Živá loď* přirovnává k lodi, jež hučí, má trhliny a jejíž plachta je plamen. Energie a síla této básně evokuje velmi živý, intenzivní ale zároveň i tajemný vztah autora s domem, což lze pozorovat zejména v této části:

Z vln, které zkameněly,

³⁰ REYNEK, Bohuslav a Ivan SLAVÍK. Rybí šupiny ; Rty a zuby ; Had na sněhu. Vydání 2. Praha: Vyšehrad, 1990, str. 71.

³¹ REYNEK, Bohuslav. Měsíc a jíní = La lune et le givre. Grenoble: Romarin - Les Amis de Suzanne Renaud et Bohuslav Reynek, 2004, str. 45.

³² REYNEK, Bohuslav a Ivan SLAVÍK. Rybí šupiny ; Rty a zuby ; Had na sněhu. Vydání 2. Praha: Vyšehrad, 1990, str. 40.

*řine se vůní vřelý výpar,
slavně ji vznesly jak horu,
vypjatou na obzoru
temném,
lod', dusnou zahradu moji,
jež hučí plachými roji
dum mých,
lod', jež má trhliny staré,
v nichž voda děsu se dere
syčíc.³³*

Statická a pevná podoba domu a jeho síla, která má nicméně, vlivem uplynulého času, své trhliny.

Druhá světová válka byla pro rodinu počátkem několika let trvající pohromy. Rodina byla donucena se v roce 1944 z domu vystěhovat. Pozemek byl zabaven, zahrada z části zničena. Téměř všechna zvířata (kromě pár koček, které si vzali Reynkovi s sebou) musela zůstat v Petrkově. Velká část stromů byla pokácena, dokonce i jejich zahrada sloužila jako prostor pro dobytek.³⁴ Dočasný domov našli u rodiny Florianových, přestože Reynkův přítel, Josef Florian, zemřel již v roce 1941. Po válce se rodina vrátila do Petrкова, jenže v roce 1949 byl statek zestátněn a zabrán pro účely JZD. Reynkovi byli donuceni uchýlit se do horního patra domu, ve spodním patře začali žít a hospodařit cizí lidé. Bohuslav Reynek se tak stal vyhnancem ve vlastním domě, což přivedlo básníka k silnému uzavření před světem.³⁵ Velice ho zasáhlo odvedení stáda ovcí. To, že jeho ovce pro něj byli důležité, dokazuje množství grafik, kde se motiv ovcí nachází. V Petrkově se usadila samota a nouze. Suzanne Renaudová v té době píše: „Pro nás je poklidné a pastorální kouzlo Petrкова pryč. Bylo jasné, že Petrkov už nikdy

³³ REYNEK, Bohuslav a Ivan SLAVÍK. *Rybí šupiny ; Rty a zuby ; Had na sněhu*. Vydání 2. Praha: Vyšehrad, 1990, str. 56.

³⁴ PALÁN, Aleš. *Kdo chodí tmami*. Praha: Torst, 2004, str. 117.

³⁵ KOPŘIVOVÁ, Světlana. *Ve vidění nevýslovném: Sakrální a profánní v pozdním díle Bohuslava Reynka*. str 19.

nebude takový, jaký býval, doba ho změnila.“³⁶ Řada básní o tom mluví velice jasně, například *Podzimní motýli*, *Soumrak* nebo *Prach*.

*za zdmi a za ploty,
závětrí hrálo nás
v nadějích samoty*³⁷

*Věštbami šumí zahrada,
Slib ve splnění uvadá
Dozráním zlátne zahrada.
Čas kámen, spadl se šije,
Smrt dotýká se rafie,
Věčností výheň větší je.*³⁸

*Cesta tvrdá je, prach šedý,
kniha poletavých stran,
píseň únavy a bědy, již je vítr rozehrán.*³⁹

*Když náhle semknou se vám křídla v západu,
Jak kdyby anděl knihu zavíral
A ponořil se ve vidění zahradu,
Kde šumí smrtihlav a křehne admirál.*⁴⁰

*Kdo přechází po zápraží,
čí kroky šeptají v duši,
čí blízkost samota tuší,*

³⁶ KROUTVOR, Josef, ed. *Archa Petrkov*. České Budějovice: Eliška Štěpánová - Měsíc ve dne, 2019, str. 48.

³⁷ REYNEK, Bohuslav. *Podzimní motýli ; Sníh na zápraží ; Mráz v okně*. Hradec Králové: Kruh, 1969, str. 13.

³⁸ Tamtéž, str 15.

³⁹ Tamtéž, str 27.

⁴⁰ Tamtéž, str. 39.

*kdo vchází, koho se táží?*⁴¹

Po válce Reynek ryl a tiskl grafické listy, které prodával přátelům i lidem neznámým, náhodným kupcům i sběratelům velmi pod cenou.⁴² Teprve až v roce 1969 vydalo nakladatelství Kruh v Hradci Králové soubor tří básnických sbírek *Podzimní motýli, Sníh na zápraží a Mráz v okně*. Několik měsíců po smrti Suzanne Renaudové se po pětatřiceti letech v Československu konala první samostatná výstava Reynkových prací, nicméně autor se této ústecké ani žádné další své výstavy až do konce života nezúčastnil.⁴³ V jediném audiovizuálním dokumentu, který byl vytvořen za jeho života, nazývaném *Jak žije básník*, hovoří o výstavě zorganizované v třicátých letech v Pardubicích Vlastimilem Vokolkem, na kterou se nestihl ani podívat. Za mírného úsměvu v dokumentu dodal, že se údajně z jeho prací nic neprodalo.⁴⁴ Nikdy se před ním nesmělo mluvit o slávě, neměl rád okázalost, neboť si vždy přál, aby i věci sváteční, při vši kráse a vznešenosti, zůstávaly docela prosté.⁴⁵

Posmrtně, roku 1971, byla vydána Reynkova poslední básnická sbírka *Odlet vlaštovek*, na které spolupracoval s básnířkou Věrou Provazníkovou. Sbírka pojímá pouze 12 básní napsaných mezi lety 1969 až 1971.⁴⁶ Jedná se o poslední tvůrčí počín umělce, je možné z něj cítit velkou jazykovou proměnu, verše jsou velice hutné, spojení slov jsou krátká a strohá.⁴⁷ Slova evokují opouštění prostoru, postupné zpomalování plynutí času, které nakonec dojde až k úplnému zastavení. Vlaštovky symbolicky opouštějí prostor, který je básníkem silně prožíván.

Odlétají vlaštovice, [...]

Oči léta Bolí. Hynou.

Uletěly. Už ne naše, [...]

⁴¹ REYNEK, Bohuslav. *Podzimní motýli ; Sníh na zápraží ; Mráz v okně*. Hradec Králové: Kruh, 1969, str. 51.

⁴² GERMAIN, Sylvie. *Bohuslav Reynek v Petrkově: Poutník ve svém příbytku*. Havlíčkův Brod: Literární čajovna Suzanne Renaud, 2000.

⁴³ PTÁČKOVÁ, Ivana. *Fenomén rodiny Reynkových*. str. 22.

⁴⁴ PROTIVA, Josef. *Jak žije básník*. Československo, 1969.

⁴⁵ Reynek, Bohuslav. *Petrkov*. Ed. Jaroslav Staněk. Havlíčkův Brod: Memoria, 1991, str. 59.

⁴⁶ Dveře, Krůpěj deště, Opuštění, Vzpomínka na samotu, Pavouk a kotě, Můrka v noci, Moucha, Tyčky v plotě, Myš, Hodiny, Ropucha, Odlet vlaštovek.

⁴⁷ KROUTVOR, Josef, ed. *Archa Petrkov*. České Budějovice: Eliška Štěpánová - Měsíc ve dne, 2019, str. 76.

Odletěly. V polích stohy
Sezlátly a v chlévech stlaní, [...]

Na druhou stranu „neživé“ se živě něčeho ještě dožaduje, prostor očekává „někoho“:

Lampy zhaslé. Ještě ne.
Ztuhlé lokte rohů v stáji
nikoho neobjímají,
po někom se ještě ptají.

a poté verše jsou svým syčením takové úzkostné, zároveň i svým obsahem, totální opuštěnost.

Bílá světla spadaná,
sliby stydlé do rána
v slámě s otlučenou duší
němota, jež s kleneb stéká

nakonec se vlaštovky, i přestože dlouho čekaly, jara nedočkaly. Mohla by být sledována paralela s životem jeho ženy Suzanne Renaudové.

Čekají až zima setlí.
Čekají až zkameněly.
Čekají. Už na anděly.⁴⁸

3.1.2 Suzanne Renaudová

Suzanne Renaudovou přivedla do Petrкова její sbírka z roku 1922, *Ta vie est là...* Poprvé Suzanne Renaudová, v té době už Reynková, spatřila Petrkov v květnu roku 1926. Představa, kterou si vytvořila po dvou letech dopisování se svým budoucím

⁴⁸ REYNEK, Bohuslav. *Odlet vlaštovek: (výbor z veršů z let 1969-1971)*. Brno: CZV SSM Pozemních staveb, 1981.
(stránky v knize nejsou počítané).

manželem ani v nejmenším neodpovídala tomu, jak Petrkov ve skutečnosti vypadal. Reynek v dopisech popisoval Petrkov jako zámek, v jejích očích se jednalo o venkovskou usedlost. Suzanne Renaudová byla, zvláště první týdny, v Petrkově nešťastná. Zvyky rodičů jejího manžela jí byly cizí. Nejbližší město v okolí se nemohlo Grenoble vyrovnat, čeština se jí jevila jako jazyk, do kterého nebylo možné proniknout⁴⁹ a tuhé vysočinské zimy pro ni byly utrpením. Už ve sbírce *Ta vie est là...*, například v básni *À l'hiver* básnířka popisuje, že se v zimě necítí dobře.

Je te salue, hiver ! Solitude et froidure

Hiver, étau glacé [...]

Que ton ciel dédaigneux, où lentement se couche

*Tout ce qui fut l'espoir.*⁵⁰

Deset let střídavého pobytu v Petrkově a v Grenoble ukončil špatný zdravotní stav a následně smrt Bedřicha Reynka. Suzanne Renaudová se nadobro usadila v Petrkově v roce 1936, tři roky před vypuknutím druhé světové války. V té době bylo synům Danielovi a Jiřímu již osm a sedm let. Její synové v jednom z rozhovorů sdělují, že si jejich matka na Petrkov jen těžko zvykala. Později se do Francie nemohla vrátit a o to hůř se jí v Petrkově žilo.⁵¹ Česky se naučila velmi pozdě, a to bylo důvodem, proč se její život v Petrkově vyznačuje velkým tichem. Její oblíbená místa byla ta, kde mohla beze slov vnímat okolní svět a přírodu. Jednalo se například o kout v lískovém háji s lavičkou a šípkovou růží, kam si chodívala sednout. Místu říkala „moje Provence“.⁵² Měla také v oblíbě petrkovský rybník a lesy, které se nacházejí za vsí. Suzanne Renaudová a její manžel vnímali petrkovský prostor zcela odlišně. Pro Bohuslava Reynka bylo petrkovské prostředí nepostradatelné pro jeho tvorbu, pro Suzanne Renaudovou bylo však, převážně zpočátku, nedobrovolným exilem, místem, kde vzpomínala na svůj rodný kraj. Francii, nebo alespoň její esence, si na Vysočinu přenesla a tuto francouzskou jinakost udržovala v Petrkově po celý život. Začalo to u prvního patra petrkovského domu, které se proměnilo podle jejího francouzského

⁴⁹ RENAUD, Suzanne. *Zde tvůj život... / Ta vie est là....* Praha: Památník národního písemnictví, 2020, str. 100.

⁵⁰ Tamtéž.

⁵¹ PALÁN, Aleš. *Kdo chodí tmami*. Praha: Torst, 2004.

⁵² TUČKOVÁ, Lucie. *Suzanne Renaud: Petrkov 13*. Praha: Paseka, 2013. str. 127.

vkusu. Převážně díky výrazné modré výmalbě dýchá hlavní pokoj i v současnosti francouzským stylem. Říká se mu modrý pokoj. Na zemi leží dodnes perské koberce a v rohu pokoje stojí křídlo, na které Suzanne Renaudová často hrávala. S Bohuslavem Reynkem stolovali na látkových ubrusech, bratři Jiří a Daniel Reynkovi v rozhovoru s Alešem Palánem vzpomínají na to, jak jejich kuchyň vždy voněla vůněmi francouzských surovin. Suzanne Renaudová připravovala často chřest nebo zeleninové saláty s fazolemi⁵³, neboli lehká jídla, která pro český venkov nebyla typická.

Suzanne Renaudová si na francouzské módě potrpěla nejen doma v Grenoblu, ale i na Vysočině. Šila si šaty, nosila klobouky a plédy, ráda se upravovala, když měla přijít návštěva nebo si měla někam vyrazit. K rybníku dokonce nosila rukavičky a paraplíčko.⁵⁴ To dokazuje i fotografie od Jaroslava Pojera, kde stojí vedle Bohuslava Reynka a tvář si kryje paraplíčkem.

Její francouzský původ se neprojevoval pouze v jejím chování, intenzivně se ho snažila přenášet na své dva syny. Vyučovala je francouzštinu, dávala jim diktáty, probouzela v nich zájem o psanou francouzštinu, opravovala je, když si nemohli vzpomenout na francouzský výraz. Synové Daniel a Jiří se roky do země své matky nemohli podívat, válka a komunistický režim to nedovolovaly, a protože Suzanne Renaudová nechtěla, aby se její synové přestali cítit Francouzi, snažila se je vzdělávat. Když to bylo možné, příbuzní z Francie posílali do Petrкова francouzské pohádky, četl se například Henri Pourrat. Pohádky se staly součástí vzpomínek v dobách, kdy se nemohli do Francie vracet.⁵⁵ V této době, kdy se za hranice nebylo možné vydat, si udržovala kontakt s Francií skrze korespondenci, zejména se zmíněným spisovatelem Henri Pourratem, se kterým si navzájem posílali svou literaturu. Korespondence mezi pisateli trvala od druhé světové války až do smrti autora Kašpara z hor a Pokladů z Auvergne, které později přeložil Jiří Reynek. Texty, které přicházely, byly v těžkých dobách často zdrojem potěšení pro celou rodinu. Dokazuje to například dopis z 1. května 1951, kde Suzanne Renaudová píše: „*Kniha *Le chasseur de la nuit* s krásným nervalovským názvem mi přišla v těžkou dobu. Abych alespoň trošku zapomněla na svůj smutek, pustila jsem se do ní, přečetla ji na jeden nádech. ... hned jsem několik stran knihy *Chasseur* opsala. Má (syn Jiří) je vždy po ruce a vyčkává na vhodný*

⁵³ PALÁN, Aleš. *Kdo chodí tmami*. Praha: Torst, 2004, str. 77.

⁵⁴ Tamtéž, str. 126.

⁵⁵ Tamtéž, str. 98-99.

okamžik. Je to stále ten malý chlapec, který Vás měl už v osmi letech tak rád a který za odměnu za svůj francouzský diktát poslouchal předčítání úryvku z *La ligne verte* nebo *Kašpara z hor*. Prosím Vás, pomodlete se za něj...“⁵⁶ Fakt, že v synech probouzela zájem o francouzštinu po celý život se zasloužil o to, že její přítomnost v Petrkově důležitá až do současnosti.

Velkým zásahem byl pro Suzanne Renaudovou rok 1938. Postoj Francie během Mnichovské konference se jí osobně dotkl, považovala jej za zradu. Za přístup své země se styděla a zrazený český národ chtěla podpořit. Tento postoj k tehdejší události se promítá v jejích básních. Ve sbírce *Victimae Laudes (Chvála oběti)* se v básni *Ils ont parlé de toi* píše:

Ils ont parlé de tout, là-bas dans leurs journaux

Ignorants de ton âme et de ta sombre gloire

Reprends tes écheveaux, fileuse de mémoire

Fileuse du malheur, reprends tes écheveaux ! [...]

o cœur silencieux qui n'a pas su trahir!

Je songe à cet ami que tu aimais si fort

Généreux et loyal - parlons plus bas encor !

Qu'il soit sauvé du mal et non pas du remords !⁵⁷

Existuje taktéž rukopis z roku 1938, kde se obrací k Československu a k lidem, kteří ji „přijali za vlastní“⁵⁸. „*Je me tourne vers toi, Bohême, ma seconde patrie ! Je viens te demander pardon pour celle qui n'a pas su te défendre et qui te reviendras un jour, repentante et purifiée*“ (Obracím se na vás, Čechy, má druhá vlasti! Přicházím žádat o odpuštění za tu, která tě neuměla ubránit a která se jednoho dne očištěná vrátí a bude činit pokání).⁵⁹ Rok 1938 byl pro Suzanne Renaudovou zlomovým. S Československem v ten moment cítila solidaritu více než kdy předtím nebo dokonce

⁵⁶ Suzanne Renaud, Henri Pourrat : *Correspondance (1947-1959)*. Grenoble: Romarin, 2001.

⁵⁷ RENAUD, Suzanne. *Victimae laudes*. Pardubice: V. Vokolek, 1939, str. 9.

⁵⁸ BAKEŠOVÁ, Václava. Prostor a jeho obývání. Zobrazení prostoru v díle Marie Noellové, Suzanne Renaudové, Christiane Singerové a Sylvie Germainové. str. 57.

⁵⁹ RENAUD, Suzanne. *Œuvres - Les gonds du silence*. Grenoble: Romarin, 1999, str. 245. (Poznámka ke s. 102.) Původní text: « Je me tourne vers toi, Bohême, ma seconde patrie ! Je viens te demander pardon pour celle qui n'a pas su te défendre et qui te reviendra un jour, repentante et purifiée. »

poté. Mnichovská dohoda přišla ve chvíli, kdy se s Čechami, podle slov Jiřího Reynka, „začala trochu smiřovat: obdivovala baroko, objevovala Kutnou Horu, začala trochu číst, vnímat tradice“⁶⁰. I přes bolest, kterou cítila její nová vlast a prostor Petrkovy postupně pronikly do její poezie.

První otisk Vysočiny v její tvorbě dokládá báseň *Křídla z popele*, ve které vykresluje každodenní tíhu života ve vzdálené zemi. Tato i další skladby a sbírky vycházely za jejího života pouze v Československu, a to ve francouzštině nebo v překladech jejího muže. V básních je přítomna jak francouzská krajina a smutek po ní, tak inspirace českou krajinou a zvyklostmi. Barbora Bukovinská charakterizuje tvorbu tohoto období následujícími slovy: „V básních se začíná objevovat české prostředí, krajina v okolí petrkovského domu, melancholie blížících se večerů a nostalgická vzpomínka na rodnou zemi.“⁶¹

Po druhé světové válce přišla v psaní básní dlouhá pauza. Po své rodné zemi se jí stýskalo, byla v šoku po událostech války. V roce 1948 rodina zvažovala emigraci do Francie, ale byla to nakonec sama Suzanne Renaudová, která rozhodla, že rodina zůstane v Petrkově. Pauza v psaní byla způsobená také tím, že začala přemýšlet, že právě básně byly za všechno vinny. Přemítala o tom, že kdyby se nevěnovala básním, do exilu by se nikdy nedostala. Její syn v rozhovoru s Alešem Palánem zmiňuje postoj jeho matky, která ve vyšším věku říkala, že kdyby verše nepsala, nedostala by se do Čech, a nakonec by mohla mít klidný život ve Francii. Jelikož ale byla nucena žít v Čechách s básněmi, které napsala, přála si, aby se básně alespoň četly. Nezáměr o její nebo manželovy básně byl její noční můra.⁶²

Dílo Suzanne Renaudové zakončuje pět prozaických textů a jedna báseň. *Konec podzimu* a *Rozprášené stádo* evokují život v Petrkově během druhé světové války. Atmosféra přírody připravující se na zimu, nevlídné chladné počasí a šedé mraky podtrhují obavy lidí z další válečné zimy. Hrozí hlad, vykopávají se poslední brambory, které v šeru básnířce připadají jako „lebky všech padlých“⁶³. Upíná se k nebi a prosí o

⁶⁰ PALÁN, Aleš. Kdo chodí tmami. Praha: Torst, 2004, str. 110-111.

⁶¹ BAKEŠOVÁ, Václava. Prostor a jeho obývání. Zobrazení prostoru v díle Marie Noelové, Suzanne Renaudové, Christiane Singerové a Sylvie Germainové. str. 52.

⁶² PALÁN, Aleš. Kdo chodí tmami. Praha: Torst, 2004,

⁶³ BAKEŠOVÁ, Václava. Prostor a jeho obývání. Zobrazení prostoru v díle Marie Noelové, Suzanne Renaudové, Christiane Singerové a Sylvie Germainové. Masarykova Univerzita, 2019. Habilitační práce. str. 65-66.

záchranu: „Pane, zachraň nás od hladu [...] Ať i v tom nejchudším obydlí se z hrnce může linout tak trochu zemitá vůně připomínající zamlžená pole a hrob živící naději!“⁶⁴

Naposledy se Suzanne Renaudová podívala do Francie v roce 1947 díky básníkovi Františku Halasovi, který pracoval na Ministerstvu zahraničních věcí. Později ji během komunistického režimu byla cesta do Francie naprosto znemožněna. Nicméně několik návštěv z Francie se do jejího úmrtí do Petrkovy podívalo. Úplně poslední francouzskou návštěvou Suzanne Renaudové byla čtvrt roku před její smrtí Annick Royová, která jí darovala bretoňský křížek. Ten si Suzanne Renaudová roku 1964 odnesla do hrobu.⁶⁵

3.1.3 Daniel a Jiří Reynkovi a další

To, že je Petrkov generační místo silné povahy, dokládá způsob života obou synů Suzanne Renaudové a Bohuslava Reynka, Daniela a Jiřího Reynkových. Svou uměleckou tvorbou se vztahovali nejen k Petrkovu, ale i k dílu svých rodičů. Oba synové pečovali o jejich odkaz, vlastně v nich jejich nezištné, neúčelové přebývání zcela přirozeně pokračovalo.⁶⁶ Utichající ruch v Petrkově po smrti rodičů způsobil, že se Petrkov na nějaký čas vrátil ke své původní podstatě. Bratři zde žili v tichu, stejným způsobem života jako jejich rodiče. Ani jeden Petrkov nikdy na delší dobu dobrovolně neopustil.

Daniel Reynek se narodil 9. června 1928 v La Tronche, dnešní části Grenoble. Stejně jako jeho otec měl ke grafikám velmi blízko a fotografování se věnoval již od dětství, kdy dostal svůj první fotoaparát od doktora Hermana ubytovaného v Petrkově. Nejprve zachycoval ovce nebo kočky, později se před jeho objektivem začaly objevovat okenní tabule. Výsledné snímky kombinoval s jinými svými fotografiemi. Časté jsou dva motivy položené přes sebe,⁶⁷ které nesou, podle slov jeho bratra, velká poselství, přestože Daniel Reynek tvrdí, že se jedná o jevy vzniklé

⁶⁴BAKEŠOVÁ, Václava. Prostor a jeho obývání. Zobrazení prostoru v díle Marie Noelové, Suzanne Renaudové, Christiane Singerové a Sylvie Germainové. Masarykova Univerzita, 2019. Habilitační práce. str. 65-66.

⁶⁵TUČKOVÁ, Lucie. *Suzanne Renaud: Petrkov 13*. Praha: Paseka, 2013, str. 286.

⁶⁶MLEJNEK, Josef. Petrkov: Dům, který má svou duši. [online]. Dostupné z: <https://www.sanquis.cz/index2.php?linkID=art125>

⁶⁷Po tátovi: Daniel Reynek vystavuje zázračné fotografie [online]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/1063216-po-tatovi-daniel-reynek-vystavuje-zazracne-fotografie>.

náhodou. Na sklonku života Bohuslava Reynka Daniel otci často s tiskem grafik vypomáhal⁶⁸, naopak synovy pohlednice Bohuslav Reynek zasílal přátelům. To, že se fotografie tematicky velice podobají otcově tvorbě, je důsledkem nejenom dokonalé znalosti otcových grafik, ale také jejich vzájemné spolupráce. Fotografie zachycují detaily prostých jevů jako jsou rostliny, zvířata, předměty denní potřeby, které jsou často kombinované s tichou opuštěnou krajinou Petrkovy. Příkladem je pohled skrze okna, což způsobuje, že vše, co se nachází za okenními tabulemi je mlhavé a rozostřené. Stejně jako jeho u jeho otce, letní motivy se na snímcích vyskytují málo. Zachycování tvrdých stínů a tvrdé zeleně ho nelákalo. Preferoval podzim a zimu.⁶⁹ Mráz a melancholie na fotografiích jako kdyby zamrazovaly plynoucí čas v Petrkově.

Fotografická montáž 036 i

⁶⁸ PROTIVA, Josef. *Jak žije básník*. Československo, 1969.

⁶⁹ PALÁN, Aleš. Sentimentalita neměla v Petrkově na růžích ustláno. *Katolický týdeník* [online]. Dostupné z: <https://www.katyd.cz/tema/sentimentalita-nemela-v-petrkove-na-ruzich-ustlano.html>

⁷⁰ REYNEK, Daniel – fotografie [online]. Galerie výtvarného umění v Náchodě. České Budějovice, 2011 Dostupné z: <https://adoc.pub/daniel-reynek-fotografie.html>

71

Fotografická montáž 273 ii

72

Fotografická montáž 004 iii

⁷¹ REYNEK, Daniel – fotografie [online]. Galerie výtvarného umění v Náchodě. České Budějovice, 2011 Dostupné z: <https://adoc.pub/daniel-reynek-fotografie.html>

⁷² Tamtéž.

73

Bez názvu iv

Zachycování melancholie, zachycené ticho, symboličnost, prostota, skromnost, jsou společné rysy obou umělců. Jelikož jeho snímky z většiny vznikaly samotném domě nebo jeho okolí, motivy na fotografiích a grafikách bývají podobné, kombinace dvou různých snímků však způsobuje, že je každá výsledná fotografie originální.

Daniel Reynek svému rodnému domu zůstal věrný po celý život, nicméně Francie, její zvyky, a především kultura pro něj zůstaly velice živé. Byl zcela bilingvní a kdykoli to bylo hlavně po přelomu režimu možné, do Francie se vracel. Do Petrкова se za ním přistěhovala jeho žena Květa Medová a vychovali zde děti Michaela a Veroniku Reynkovi.⁷⁴

Jiří Reynek se narodil o rok později než jeho bratr, 5. července 1929. Do roku 1989 se oficiálně překladatelské práci nemohl věnovat, neboť měl do odchodu do

⁷³ Zemřel fotograf Reynek – muž, jenž slavil všední den. ČT24 [online]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/1016669-zemrel-fotograf-reynek-muz-jenz-slavil-vsedni-den>

⁷⁴ Petrkov: *O rodině Reynkových* [online]. Památník národního písemnictví [cit. 2022-07-23]. Dostupné z: <https://pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/o-rodine-reynkovych/>

důchodu na starosti krmení dobytka v JZD, které zabralo část petrkovské usedlosti. Kromě literatury se věnoval také botanice. Když družstvo navrátilo rodinně jejich pole, k obhospodařování půdy se už nevrátil. Raději se staral o petrkovskou zahradu.

Mnoho z rostlin, které zasadil, si objednával z botanických zahrad, ještě s otcem a matkou si nechávali z Francie posílat semínka. Měl raději nenápadné květiny, které lidé často ani nepostřehli. Za pomoci přítele nadšeného pro rostliny vytvořili ze zahrady oázu citrusů, irisů a krokusů.⁷⁵ Polodivoká zahrada v jeho péči měla svůj osobitý charakter, některé plevelné rostliny odstraňoval, líbila se mu do jisté míry divokost, ale dával jí své přesné mantinely. Na půdě měl letní skleník na kaktusy, pěstoval jich desítky. Skutečnost, že měl velké znalosti botaniky, dokonalou znalost francouzštiny i okolní přírody, se osvědčila jako velká opora při překladech textů Henriho Pourrata. *Kašpar z hor* byl sice přeložen ve třicátých letech bratry Čepovými, ale překlad rychle zastaral. Až s Jiřím Reynkem se naplno rozvinula bohatost Pourratovy prózy. Za jeho překlad mu udělila Obec překladatelů v roce 2001 Cenu Josefa Jungmanna.^{76,77}

Už od dětství měli Daniel a Jiří Reynkovi raději Petrkov než jejich byt v Grenoblu. Znamenal pro ně svobodu, přírodu, zvířata, přátele a velký prostor.⁷⁸ Obývali ho ve stejném duchu jako jejich rodiče, velice skromně, v pokoře a v tichosti. S prostorem byli dokonale sžiti, inspiroval je. Velice často stejně jako jejich rodiče vítali nejrůznější návštěvy. Lidi do Petrкова táhlo místní genius loci, pojmenování, které bratři Daniel a Jiří neměli rádi. Vesnice, dům, zahrada i kuchyň přitahovaly přátele, spisovatele nebo intelektuály z různých důvodů, například kvůli reynkovým grafikám často zpodobňující petrkovské reálie. Podle vzpomínek Jiřího Reynka byla středem zájmu návštěv kamna, která jsou ve spojení s se sedícím Bohuslavem Reynkem škrábajícího do destičky, velmi známá. Přestože pro bratry byla petrkovská realita založena zcela jiným způsobem než pro jeho nadšené hosty, nikdy svými návštěvami neopovrhovali a s pokorou vítali každého, kdo se do Petrкова vydal. Pro ně byl prostor zdrojem propojení s osobní vzpomínkou. Sami si však uvědomovali

⁷⁵ PALÁN, Aleš. *Kdo chodí tmami*. Praha: Torst, 2004, str. 279.

⁷⁶ *Petrkov: O rodině Reynkových* [online]. Dostupné z: <https://pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/o-rodine-reynkovych/>

⁷⁷ Obec překladatelů: Cena Josefa Jungmanna [online]. Dostupné z: <http://www.obecprekladatelů.cz/11-rocnik.htm>.

⁷⁸ PALÁN, Aleš. *Kdo chodí tmami*. Praha: Torst, 2004, str. 75.

pomíjivost a to, že věci, které zmizí, po čase zmizí i z každodenní přítomnosti v myšlenkách.⁷⁹

Stejným směrem jako Jiří a Daniel Reynkovi se zpočátku vydávala Danielova dcera Veronika Reynková. Do dnešní doby se věnuje vydávání knih. Založila dvě nakladatelství navazující na umělecký odkaz svých prarodičů, provozuje čajovnu s knihkupectvím pojmenovanou po Suzanne Renaudové a založila Nadaci *Reynek*. Zprvu se starala i o Petrkov, ve kterém se narodila a kde od malička žila.⁸⁰ Stejně jako její otec a strýc, vždy se v Petrkově snažila vítat všechny cizince, nicméně jejich množství se začalo násobit a Veronika Reynková na to přestala sama stačit.

⁷⁹ PALÁN, Aleš. *Kdo chodí tmami*. Praha: Torst, 2004.

⁸⁰ VEDRAL, Luboš a Nina RUTOVÁ. *Veronika Reynková: Možná na dědečka budou pyšní i sousedi* [online]. 16. 4. 2014 [cit. 2022-07-24].

3.1.4 Krok od generačního místa k místu pamětnímu

V předchozích kapitolách bylo popsáno, jakým způsobem byli jednotliví členové rodiny s Petrkovem spjati a jak se tento prostor promítal do jejich umění. Jejich tvorba, ať již ve formě básní, grafik, kreseb, překladů nebo fotografií, bude dál ve společnosti existovat, bude se šířit a ukazovat se světu bez vlivu jejich tvůrců.

Po smrti bratrů Reynkových začalo docházet k vnitřním změnám petrkovského prostoru. Dům se vyliidnil, jako by utichl úplně a tím přirozeně vyvstala otázka, co bude prostor nadále bez svých obyvatel představovat. Neboť se v té době Veronika Reynková již věnovala mnohým aktivitám spojeným s Petrkovem, který se jí “rozpadal pod rukama” a na jeho opravu neměla dostatek financí, rozhodla se jej spolu se svým bratrem prodat. V ten moment se spustil proud protichůdných reakcí, lidé, spjatí či nespjatí osobní vzpomínkou k Petrkovu se rozhodli podílet se na osudu petrkovského zámečku. Tento moment byl projevem jeho silné vnitřní transformace, která právě probíhala. Smrt obyvatel, kteří se přirozeně zasluzovali o to, že byl Petrkov silným rodovým, tedy generačním místem, způsobila, že se zastavilo jeho přirozené plynutí. Nastal jakýsi zlom kontinuity tohoto místa a Petrkov se začal vlivem vnějších sil stávat pamětním místem. Tuto proměnu historik Pierre Nora popisuje jako krok od „milieu de mémoire“ k „lieu de mémoire“. Tento posun prostředí paměti do míst paměti nastává přerušением kulturních významových rámců a společenských kontextů. Tak jako jsou spotřební předměty, které ztratily svou původní funkční a životní souvislost, přijaty do muzea jako relikty, také podoby života, chování, jednání a zkušenosti podléhají podobné proměně, když vstoupí ze souvislosti živé aktuálnosti a stanou se vzpomínkami. Nejedná se o kompletní konec rodového místa, změna jeho kontextu však způsobuje vznik dalších významů.⁸¹

Smrt zcela přirozeně značí konec kontinuity, jedná se o zlom mezi včerejškem a dneškem, která vždy ohlašuje konec trvání.⁸² Smrt je však pouze jeden z příkladů. Zlom, tedy rozlišení přítomnosti a minulosti, nemusí vždy být nutně způsoben tak

⁸¹ NORA, Pierre. Mezi pamětí a historií: problematika míst. *Cahiers du CEFRES*. Antologie francouzských společenských věd: Město, 2010, (10), 40-64.

⁸² ASSMANN, Jan. *Kultura a paměť: písmo, vzpomínka a politická identita v rozvinutých kulturách starověku*. Praha: Prostor, 2001, str. 32-34.

radikální formou. Může se jednat také o změny jazykové, které jsou mnohem pozvolnější. Aleida Assmannová tento zlom v trvání popsala možným vznikem pamětního místa. Pro jeho vznik je zlom kontinuity nutný, není však podmíněn pouze ním. Aby místo mohlo nadále trvat a mít platnost, je potřeba motivace toto místo zcela neztratit a jeho již ztrácející se minulost zpřítomňovat. To může být zajištěno vyprávěním nějakého příběhu, jež mizící minulé místo nahradí.

Přerušený příběh na pamětním místě se může zhmotnit v reliktech.⁸³ Přítomné relikty existují jen jako odkaz na zlom a nepřítomnost, na přerušený příběh. Signalizují své bytí v minulosti. Chápeme je jako materiální stopy již neexistujícího, bez nichž by pamětní místo nebylo schopné existovat.

Pojďme se však vrátit k faktu, že pamětní místa vyžadují motivaci diskontinuitu překlenout. Pro jejich platnost je nezbytné vyprávění příběhu. Vyžadují výklad a jejich význam musí být dodatečně zajištěn prostřednictvím jazykového podání. Kontinuita, jež byla zničena, nemůže být dodatečně znovuvytvořena, avšak je možné na ni navázat v médiu vzpomínky. Pamětní místa, na nichž se uchovalo něco z toho, co již není, může být reaktivováno vzpomínkou, která diskontinuitu označuje.⁸⁴ Znamená to, že vzpomínání tvoří jeden ze základních principů pro vznik tohoto místa, neboť právě ve vzpomínání se projevuje ona přerušená kontinuita.

⁸³ ASSMANN, Aleida. *Prostory vzpomínání: podoby a proměny kulturní paměti*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2018, str. 347.

⁸⁴ Tamtéž, str. 335.

3.2 Pamětní místo

3.2.1 Aura Petrкова

Aleida Assmannová rozvíjí pojem aury, jež se kolem míst paměti nachází a je nepochybné, že ani Petrkovu vlastní aura nechybí. Určitou auru daného místa vyvolává podle Aleidy Assmannové spojení blízkosti a dálky. Jedná se o blízkost daného materiálního prostoru s dálkou, jež může znamenat například určitou „hmatatelnou“ minulost na daném místě. Díky tomuto propojení je možné „hledat bezprostřední kontakt s minulostí. Magie, která se místům vzpomínání přisuzuje plyne z jejich statusu kontaktní zóny.“⁸⁵ Na každém místě je možné pokusit se o rozlišení původu aury, která z něj vychází a působí na ostatní. U generačního místa je možno auru poznat právě díky síle pramenící z rodinných pout zesnulých a doposud žijících, u pamětního místa se jedná o neustále vznikající a předávané vyprávění. Dalšími příklady jsou aury v místech posvátných, traumatických a dalších. V případě Petrкова je však původ jeho aury poněkud specifický. Aura, která se kolem něj vyskytovala v době po smrti Bohuslava Reynka, byla velice silná. Bratři Daniel a Jiří Reynkovi žili ve stopách svých rodičů, tvořili, vítali příchozí a byli stále jakýmsi způsobem odloučení od venkovního světa. Je pravdou, že Daniel se svou rodinou často odjížděl do Francie, kterou miloval, nicméně, ani po návratu ze světa se nevydal způsobem života odpovídajícím dané doby. Petrkov zůstával stejný, byl rezistentní vůči vymoženostem moderního světa, nepodléhal žádným „vylepšením“ (kromě HI-FI aparatury, kterou Daniel po jedné z cest přivezl.)⁸⁶ Petrkov dále zůstával neměnným bodem v rychle se měnícím světě.⁸⁷ Bratři doma ctili vše, co rodiče zanechali. Ať už se jednalo o prostor mezi zdmi, bohatou zahradu, starý altán, počty koček, ale i korespondenci rodičů, jejich velmi často nevytříděnou poezii ležící na půdě nebo v zásuvkách.

⁸⁵ ASSMANN, Aleida. *Prostory vzpomínání: podoby a proměny kulturní paměti*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2018, str. 379.

⁸⁶ Člověče, nezlob se v protisměru: Rozhovor Babylonu s Danou Němcovou. *Babylon: Studentský list pro seniory*. 2012, XXI(4).

⁸⁷ GERMAIN, Sylvie. *Bohuslav Reynek v Petrkově: Poutník ve svém příbytku*. Havlíčkův Brod: Literární čajovna Suzanne Renaud, 1998, 124 s., il. ISBN 80-902231-4-1.

Specifická aura Petrкова se však projevovala mnohem dříve. Dobrovolně osamělý způsob života českého umělce v kombinaci s nedobrovolně osamělým stylem života francouzské umělkyně dával již ve 30. letech nenápadně vzniknout Petrkovu jakožto důležitému místu nabízející alternativu k tehdy už oficiální avantgardě první republiky.⁸⁸ Petrkov začal přitahovat, jako by měl magickou moc.⁸⁹ Z Petrкова se během druhé poloviny 20. století, pod vlivem příchozích návštěv, stal jakýsi mýtus⁹⁰, stal se archou⁹¹, důležitým místem paměti.⁹²

Se zvyšujícím se počtem návštěv však také, do té doby tichý Petrkov, začal postrádat svůj původní klid. Jednalo se nicméně o přirozenou součást přeměny. Původní Petrkov byl místo odříznuté (což Bohuslavovi Reynkovi vyhovovalo), postupně se z něj ale stalo místo, které se dostalo do širšího povědomí. V Petrkově se sice začalo objevovat více lidí, než bylo zvykem, místo bylo živější, to ale neznamenal, že by se hosté chovali v rozporu s prostorem a jeho atmosférou. Silná aura místa způsobí, že i člověk, který je v Petrkově poprvé, ihned pochopí jeho pravidla.

Pro účely této práce budou zmíněné ty návštěvy Petrкова, které jsou dohledatelné v publikacích věnujících se Petrkovu, návštěvy, které vyplývají z osobního vzpomínání, objevujících se ať již ve formě rozhovorů, nebo písemných dokladů v publikacích pojednávajících o historii Petrкова.

Hosty byli například spisovatelé a básníci, kteří dílo Bohuslava Reynka nebo Suzanne Renaudové dobře znali a do Petrкова se vydali s cílem seznámit se s autory nebo s místem, kde jejich dílo vznikalo. Výsledkem byla mnohá umělecká seznámení, ke kterým docházelo nejdříve skrze korespondenci. Že později docházelo i k fyzickým setkáním, je způsobeno pouhou motivací návštěvníků se do Petrкова vydat, neboť manželé Reynkovi domov opouštěli jen málokdy. Mezi hosty patřili také lidé z intelektuální sféry, francouzsky mluvící lidé a ti, kteří vyhledávali v Petrkově únik od okolního světa.

⁸⁸ KROUTVOR, Josef, ed. *Archa Petrkov*. České Budějovice: Eliška Štěpánová - Měsíc ve dne, 2019.

⁸⁹ Tamtéž, str. 49.

⁹⁰ Mlejnek, Josef. "Je to opravdu už dávno: Rozhovor s Jiřím Šerých". *Kontexty: časopis o kultuře a společnosti* IX.5 (2017): str. 63.

⁹¹ Podle Aleidy Assmannové je archa paměťová schránka, prostorová konkretizace paměti. Noemova archa nabídla bezpečné úložné prostory, současně stanovovala striktní podmínky výběru, koho a co na ni přijmout (Assmannová, 2018, str 133).⁹¹ Petrkov archou nazývá Josef Kroutvor, pojmenovává podle ní svou publikaci *Archa Petrkov*.

⁹² CHUCHMA, Josef. Chudáček stát, shání peníze, aby mohl koupit Reynkův příbytek v Petrkově. *Art Česká televize* [online]. Dostupné z: <https://art.ceskatelevize.cz/360/komentar-chudacek-stat-shani-penize-aby-mohl-koupit-reynkuv-pribytek-v-petrkove-2jYjE>

Před válkou začala vzájemná korespondence mezi Reynkem a Vladimírem Holanem, která se rozvinula v padesátých letech. Ke konci roku 1942 navštívil Petrkov František Halas.⁹³ Cestu k Reynkům si našel vystudovaný havlíckobrodský právník a milovník francouzské kultury Miroslav Duchoň, který se Suzanne vedl hovory ve francouzštině a který později představil Petrkov Jaroslavu Medovi a bratrům Jaroslavu a Jiřímu Šerých. Jaroslav Šerých se přihlásil k Reynkovu grafickému dílu, Jiří se stal jeho výtvarným vykladačem, autorem prvního soupisu grafik a kurátorem výstav.

Až v 60. letech povolují ledy, které Petrkov sevřely, začal se otevírat světu a návštěvy rostly. Od poloviny 60. let začali přicházet přátelé, poutníci nebo ctitelé díla Bohuslava Reynka.⁹⁴ Někteří zkrátka chtěli vidět, kde básník žije, někteří chtěli spatřit prostor, kde se tvoří grafiky a poezie, jiní chtěli jen poznat místo, které z těchto grafik a básní znají. Důležitou součástí přátel se stal opat želivského kláštera Vít Bohumil Tajovský, který se stal duchovní oporou rodiny. Byl nejenže společníkem Suzanne Renaudové, neboť spolu mluvili francouzsky, ale v Petrkově oddal Daniela Reynka a Květu Medovou. Suzanne Renaudovou a později Bohuslava Reynka duchovně doprovodil při jejich umírání.⁹⁵ V roce 2001 vyšla kniha *Člověk musí hořeti*, vzpomínky zaznamenané formou rozhovorů s Alešem Palánem.

V 60. letech jezdili do Petrkova filozof Jiří Němec se svou ženou, psycholožkou a pozdější chartistkou, Danou Němcovou. Dana Němcová vzpomíná na první cestu do Petrkova jako na čin velmi spontánní. Jí a jejího manžela napadlo dojít do Petrkova pěšky, poté, co je stop z Polska dovezl pouze do Havlíčkova Brodu. Přestože se s rodinou Reynkových neznali a přijeli jako neohlášená návštěva, rodina je vřoucně přijala. Společně se procházeli po zahradě, spali v nezařízeném pokoji, kde stálo křídlo piana, na zdi visely dva barokní relikviáře a na podlaze ležela hromada jablek a stříže z ovcí. Dana Němcová také velmi citlivě vzpomíná i na smutnou Suzanne Renaudovou, která podle slov z rozhovoru do časopisu Babylon „sedávala v nádherném, starožitném křesle vedle empírových kamen, ve vlasech měla fialovou stužku, vlasy měla šedivé, krásně upravené a vzpomínala“.⁹⁶ V té době jezdila do Petrkova Tereza Tichá, dcera muzikologa Alberta Tichého, přítele Reynkových, která

⁹³ KROUTVOR, Josef, ed. *Archa Petrkov*. České Budějovice: Eliška Štěpánová - Měsíc ve dne, 2019, str. 45.

⁹⁴ Tamtéž.

⁹⁵ Tamtéž, str. 191-192.

⁹⁶ Člověče, nezlob se v protisměru: Rozhovor Babylonu s Danou Němcovou. *Babylon: Studentský list pro seniory*. 2012, XXI(4).

prodávala Reynkovy malé obrázky, neboť rodina neměla skoro žádné peníze.⁹⁷ Často také vítali básníka Ivana Jirouse a kunsthistoričku Věru Jirousovou, díky které mohl Bohuslav Reynek spočinout v Petrkově, poté, co ho převezla z nemocnice domů.⁹⁸ Jejich návštěvy připomíná velká černobílá fotografie Bohuslava Reynka s volavkou, kterou Věra Jirousová chovala. V Petrkově se často stavovala dokumentaristka Dagmar Hochová a příliv návštěv, okouzlených oduševnělým prostředím, nezeslábl ani ve svobodných poměrech.⁹⁹ Literární historik Jaroslav Med, velký znalec Reynkova básnického díla jezdil do Petrkova také od 50. let. Díky Reynkově knihovně se seznamoval se zakázanou literaturou. Přes den sedával s Bohuslavem Reynkem na zahradě a navzájem si půjčovali knihy. Zmiňuje, že se kvůli návštěvám Petrkova často ve světě mimo něj cítil jako v absurdním dramatu.¹⁰⁰ S autorem strávil značné množství času, stejně jako Annick Royová-Auzimourová, grenobelská studentka matematiky, a především velká obdivovatelka Bohuslavových i Suzanniných veršů, která zůstala v Petrkově v létě 1963 a která později v Grenoblu založila asociaci Romarin. I mnozí další spisovatelé byli u Reynkových hosty, mimo jiné básníci Ivan Diviš a Jiří Kolář či básnířka Věra Provazníková.¹⁰¹ Ta jezdila na návštěvy za Bohuslavem Reynkem poměrně často, zejména před Reynkovým úmrtím. Společně s Reynkem zpracovali sbírku *Odlet Vlaštovek*, ona celou jeho sérii *Don Quijote* doplnila o básně, což bylo později i s jeho grafikami knižně vydáno. Pro Věru Provazníkovou jsou centrem vzpomínek maličkosti spojované s osobností Reynka.¹⁰²

⁹⁷ Člověče, nezlob se v protisměru: Rozhovor Babylonu s Danou Němcovou. *Babylon: Studentský list pro seniory*. 2012, XXI(4).

⁹⁸ PROVAZNÍKOVÁ, Věra. *Bohuslav Reynek, vzpomínky Věry Provazníkové na básníka, jenž maloval něhou a dechem ticha* [online]. Dostupné z: <https://www.citarny.cz/knihy-lide/o-knihach-a-lidech/spisovatele-knihy/bohuslav-reynek-vzpominky-na-basnika-jen-maloval-nhou-a-dechem-ticha>

⁹⁹ ČECHLOVSKÁ, Magdalena. Reynek, synové a básnířka Renaudová. Výstava připomíná umělce z Petrkova. *Aktuálně.cz* [online]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/umeni/tri-generace-reynek-petrkov-vystava/r~8acb2f9e9f3311e9a01c0cc47ab5f122/>

¹⁰⁰ Jaroslav Med (*1932†2018): Připadal jsem si jako v absurdním dramatu [online]. Paměť národa. Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/med-jaroslav-20120120-0>

¹⁰¹ PTÁČKOVÁ, Ivana. *Fenomén rodiny Reynkových*. str. 22.

¹⁰² PROVAZNÍKOVÁ, Věra. *Bohuslav Reynek, vzpomínky Věry Provazníkové na básníka, jenž maloval něhou a dechem ticha* [online]. Dostupné z: <https://www.citarny.cz/knihy-lide/o-knihach-a-lidech/spisovatele-knihy/bohuslav-reynek-vzpominky-na-basnika-jen-maloval-nhou-a-dechem-ticha>

Po smrti Bohuslava Reynka však návštěvnost Petrkovy neklesla. Udržovala se i během toho, co v Petrkově žili synové Daniel a Jiří Reynkovi¹⁰³ a následně dcera Daniela Reynka, Veronika Reynková. Stejně tomu tak je i v současnosti.

Dalším z projevů silné petrkovské aury je zájem a vůle místo dokumentovat. Dagmar Halasová ve své knize *Druhý hlas* zmiňuje, že další skupinou lidí, kteří z Petrova vyháněli samotu byli filmaři, televizní režiséři, literární historici a uměleckí kritici.¹⁰⁴

Už v roce 1969, tedy dva roky před úmrtím Bohuslava Reynka, přijeli do Petrkovy Jan Baleka a Josef Protiva natočit dokument s názvem *Jak žije básník*. Jedná se o první a poslední audiovizuální rozhovor natočený s Bohuslav Reynkem. Po smrti Bohuslava Reynka vznikají mnohé dokumenty a rozhovory s Danielem a Jiřím Reynkovými. V roce 2006 vznikl dokument o Reynkovi *Blázen jsem ve své vsi*, který je z části natáčen v prostoru kuchyně. Dokument zachycuje melancholickou atmosféru, je doplněn snímky Petrkovy, které doprovází recitování básní Reynka a Renaudové. V roce 2012 vznikl dokument *Kluci*, vytvořený Terezou Brázdovou a v roce 2022 snímek pod Památníkem národního písemnictví s názvem *Petrkov 13* dokumentující život Suzanne Renaudové.

Množství rozhovorů, které s Danielem a Jiřím Reynkovými vznikají vypovídá o tendenci archivovat vzpomínky synů, jež se k jejich rodičům a prostoru vážou. Příkladem knižně vydaného rozhovoru je *Kdo chodí tmami* Aleše Palána. Kniha se snaží postihnout život celé rodiny v Petrkově od začátku do konce, Daniel a Jiří Reynkovi vzpomínají na své rodiče, na přátele, na své dětství ve Francii, Petrkov je však ústředním místem rozhovoru. V *Revue Proglas* byl v roce 2001 vydán rozhovor s Jiřím Reynkem¹⁰⁵. Rozhlasový cyklus *U kamen v Petrkově* natočila redaktorka Alena Blažejovská s oběma bratry v roce 2003.¹⁰⁶

Po roce 1989 vzniká značné množství knižních publikací, často vzpomínkových, týkajících se prostoru Petrkovy. Příklady jsou kniha Dagmar Halasové *Druhý hlas*

¹⁰³ Daniel Reynek v rozhovoru s Alešem Palánem (2011) zmiňuje: Ono to tak bylo pořád, o prázdninách víc než v jiný čas. Návštěvy mladých lidí u nás jsou zajímavý fenomén: první mládež chodila za tatínkem už v šedesátých letech, dnes má tato „mládež“ šediny, ale pořád sem nacházejí cestu další mladí. Je to potěšující. Je vidět, že kontinuita zájmu tu existuje. A není udržovaná uměle.

¹⁰⁴ HALASOVÁ, Dagmar. *Bohuslav Reynek*. Brno: Petrov, 1992, str. 34.

¹⁰⁵ Rozhovor s JIŘÍM REYNKEM. *Revue Proglas*. 2001, XII.(10).

¹⁰⁶ V Petrkově u kamen [dokumentární seriál]. Režie BLAŽEJOVSKÁ, Alena. [online]. Dostupné z: <https://zlin.rozhlas.cz/v-petrkove-u-kamen-vzpominky-daniela-a-jiriho-reynkovych-8191278>

vydaná roku 2007, kniha Vladimíra Kuncce a Milana Sochory s názvem *Petrkov ...čas po odletu vlaštovek* vydaná v roce 2017, kniha Archa Petrkov vydaná v roce 2019 Josefem Kroutvorem, časté jsou články v časopise Kontexty.¹⁰⁷

Petrkov se také ocitl na divadelních scénách. Režisér Jan Nebeský vytvořil performanci s názvem *Pečení*, která zaznamenává odpoledne v Petrkově navštívené novinářkou. Během rozhovoru Jiří Reynek upeče koláč, který je na konci hry rozdán publiku. Novinářka svůj rozhovor nedokončí, na konci hry sedí s bratry Reynkovými, klábosí a popíjí víno. Cílem divadelní hry bylo poukázat na příliv medií, která často přicházejí ne zcela připravená na opravdový Petrkov. Koláč dokazuje přívětivou a milou atmosféru místa.¹⁰⁸

Rozmanitost hostů, kteří jezdili do Petrкова, ať už se jednalo o přátele, neznámé hosty, dokumentaristy, novináře, teoretiky umění¹⁰⁹, hudebníky, kteří za doprovodu kytar zpívali pro televizi na petrkovské zahradě své písně na slova básní Bohuslava Reynka, byli důkazy specifické petrovské aury, která nebyla způsobena ani samotným dílem umělců ani samotným prostorem, ale faktem, že se navzájem prolínaly jejich nevšední osudy, prostor, do kterého se vtiskávali, ale i jejich umění a způsob, jakým k němu přistupovaly. V díle i prostoru se otiskávají události, kterými si prošli a to, jakými byli lidmi. Tato síla je dána i faktem, že jejich chování přicházelo přirozeně. Stejně přirozeně se také šířilo jejich umění. Nejednalo se o násilné prodávání s cílem se proslavit. Jejich tvorba byla nutností k životu.

3.2.2 Vzpomínání

V době, kdy v Petrkově ještě žili bratři Jiří a Daniel Reynkovi, se tam sjížděli mnozí pro to, aby s nimi udělali rozhovor. Zejména po roce 1989 takových rozhovorů vznikalo

¹⁰⁷ Svědectví osobností jako Josef Mlejnek (Kontexty 1/2015), Jaroslav Med (Kontexty 2/2017), Jiří Škoch (Kontexty 3/2017), Jiří Šerých (Kontexty, 5/2017)

¹⁰⁸ MLEJNEK, Josef. Petrkov - zastávka na znamení: Za bratry Jiřím a Danielem Reynkovými. *Kontexty: časopis o kultuře a společnosti*. Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015, str. 73. Článek byl napsán v roce 2015, tedy po úmrtí bratrů Daniela a Jiřího Reynkových. Autor článku Josef Mlejnek v závěru doplňuje, že doufá, že se v Petrkově toto „pečení“ obnoví, a že se Petrkov neocitne v situaci, v jaké byla na začátku novinářka.

¹⁰⁹ Halasová Písničkáři za doprovodu kytar zpívali pro televizi. Teoretici všeho druhu tam rozvíjeli v zimě i v létě obdivuhodné teorie, ba i teologické teorie.

velké množství, důkazem jsou například audiovizuální dokumenty, kde bratři odpovídají na otázky novinářů, nejčastěji týkající se tvorby jejich otce a matky, ale také jejich vlastního života. V té době již Petrkov bylo veřejně známým místem, které lákalo k tomu zaznamenat jejich vlastní osobní vzpomínky. Poté, co Jiří a Daniel Reynkovi zemřeli, se náhle situace tohoto místa změnila. Prostor se postupně vylidnil, jelikož i pro dceru a syna Daniela Reynka brzy přestal sloužit jako domov. Petrkov začal být vzpomínán, začal být přetvářen ve vzpomínkách těch, kteří na něj byli osobně vázáni, neboť každá vzpomínka je unikátní a jedinečná. Jedná se o jev velice živý a nestálý, při kterém dochází k mísení paměti a historie. Místo paměti Petrkov tak byl stabilizován skrze příběhy, které o sobě nechal vyprávět, prostor samotný je totiž jakýmsi poskytovatelem opory. Na Bohuslava Reynka, Suzanne Renaudovou a Daniela a Jiřího Reynových lidé vzpomínali skrze prostor, skrze relikty, objekty, které se v něm nacházejí.

Příkladem je Dana Němcová, jež, jak už bylo zmíněno výše, vzpomíná na smutnou Suzanne Renaudovou skrze křeslo, ve kterém Francouzka sedávala, vzpomíná na pokoj, na křídlo a na hromadu jablek. Naopak vzpomínky na spokojenou Suzanne Renaudovou v lidech vyvolá například místnost s kamny, kde si pražila svou kávu. Věra Provažníková vzpomíná na kout na zemi v pokoji proti kachlovým kamnům, kde Bohuslav Reynek sedával. Podle ní by viditelná místa, jež jsou s osobností Bohuslava Reynka spojena, neměla mizet. Příkladem, kterým zmínila v rozhovoru byla „šmouha“ na stěně, kterou Bohuslav Reynek vytvořil častým opíráním se o zeď naproti kachlovým kamnům. Tento „živý stín“ byl svědectvím přítomnosti v nepřítomnosti.¹¹⁰ Uchváčena Petrkovem byla také francouzská spisovatelka Sylvie Germainová, která mezi lety 1986 a 1993 žila v Praze, a později v roce 1998 vydala knihu s názvem *Bohuslav Reynek à Petrkov*. Petrkov popisuje jako neměnné místo v měnícím se světě.¹¹¹ Spisovatelka postihuje podobu Petrкова v době, kdy tam žili bratři Jiří a Daniel Reynkovi a porovnává ji s dobou, kdy v Petrkově žil jejich otec. Personifikuje věci s Petrkovem spojené, jako kdyby to byly věci živé. „Strom je živá, nenápadná bytost, je tichý i tišící, je to rostlinná bytost propojující trvale a důvěrně nejrůznější živly, ale i

¹¹⁰ PROVAŽNÍKOVÁ, Věra. *Bohuslav Reynek, vzpomínky Věry Provažníkové na básníka, jenž maloval něhou a dechem ticha* [online]. Dostupné z: <https://www.citarny.cz/knihy-lide/o-knihach-a-lidech/spisovatele-knihy/bohuslav-reynek-vzpominky-na-basnika-jen-maloval-nhou-a-dechem-ticha>

¹¹¹ GERMAIN, Sylvie. *Bohuslav Reynek v Petrkově: Poutník ve svém příbytku*. Havlíčkův Brod: Literární čajovna Suzanne Renaud, 1998, str. 119.

viditelné neviditelným, zpěv s tichem.“¹¹² Tento strom srovnává s Bohuslavem Reynkem, stejně zakořeněným do Petrkovské půdy.

Spisovatelka Dagmar Halasová vydala tři svazky knih, věnované tématu Petrko. Jako první vydala v roce 1992 monografii *Bohuslav Reynek*, poté, v roce 1996 dopisy Suzanne Renaudové psané Bohuslavu Reynkovi a v roce 2007 vydala knihu *Druhý hlas*, věnovanou jejím osobním vzpomínkám a vztahu k petrkovským obyvatelům. Dagmar Halasová v knize čerpá ze své paměti, v příběhu se vrací až do svého dětství, kdy vzpomíná na básně od Suzanne Renaudové, které jí její otec, doktor Pojer, přítel manželů Reynkových, vozil z návštěv Petrko.

Transformaci, kterou Petrko po úmrtí bratrů procházel jemným způsobem postil Josef Kroutvor v knize s názvem *Archa Petrko: „Horní patro rozlehlého domu osířelo, archa Petrko se zastavila na místě, aby očekávala svůj osud v dnech příštích. Poselství bylo předáno, Petrko vstoupil do širšího povědomí. Archa Petrko je dnes symbol, posvátná schránka české literatury, fenomén novodobé české kultury.“*¹¹³

3.2.3 Vznik památky

Petrko se roku 2009 stal kulturní památkou České republiky, neboť způsob, jakým k němu jeho obyvatelé přistupovali se zasloužil o to, že se zachoval ve výjimečné podobě. Nejenže Reynkovi jako umělci (ve své době na okraji společnosti) neměli finanční prostředky na to budovu ve velkém rekonstruovat, ale také o to neměli zájem. Naopak, prostoru se přizpůsobili, sžili se s ním, sice o něj pečovali a vážili si ho, ale ve velkém ho neměnili. K největším změnám docházelo vlivem Suzanne Renaudové, a to na zahradě anebo v části prvního patra, který se proměnil ve francouzském stylu. V objektu se tak zachovalo velké množství autentických stavebních prvků jako například zdivo, barokní typ kamenného ostění, klenby ve sklepech a mnoho detailů jako výplně dveřních a okenních otvorů, dveřní závěsy a další.¹¹⁴ Prvky, které umělci

¹¹² GERMAIN, Sylvie. *Bohuslav Reynek v Petrkově: Poutník ve svém příbytku*. Havlíčkův Brod: Literární čajovna Suzanne Renaud, 1998, str. 123.

¹¹³ KROUTVOR, Josef, ed. *Archa Petrko*. České Budějovice: Eliška Štěpánová - Měsíc ve dne, 2019, str. 219.

¹¹⁴ Národní památkový ústav a Památkový katalog. [online]. Dostupné z: <https://www.pamatkovykatalog.cz/zamecek-705066>

zachytili v básních, kresbách, grafikách a fotografiích, ale i předměty, které byly umělci používány jsou stále v Petrkově přítomny. Při návštěvě je možné cítit autenticitu původního prostoru, příkladem je altán v zahradě, kde se stále nachází postel, kterou Bohuslav Reynek od 20. let používal, na špendlíku je zavěšená vesta jejíž letitost dokazuje velká pavučina. Předměty jsou důkazem času, který se v Petrkově zastavil a odkaz na členy rodiny je tak díky těmto předmětům stále přítomný. Jsou ve zdejších věcech otisknuti, zhmotnění v archiváliích.

Je paradoxem, v jak malé míře se dům a jeho okolí změnil, co se vzhladu týče, jak moc se ale dům změnil v kontextu jeho významů. Z funkčního hlediska byl vznik památky prvním projevem petrkovské proměny. Místo paměti Petrkov tak získalo mimo své symbolické a materiální podoby také funkční podobu, která je podle Pierra Nory pro existenci místa paměti nezbytná. Je možné, že v případě, že by památka nevznikla, by Petrkov brzy zanikl. Jeho význam je totiž daný tím, že se okolo něj měnil svět, zatímco on těmto změnám nepodléhal. V případě, že by nebyl chráněn jako památka České republiky, by se pod rukama nového majitele po úmrtí Reynků mohl zcela ztratit.

Dalším projevem významnosti tohoto místa je vznik Naučné stezky Bohuslava Reynka v roce 2011. Slavnostního zahájení 3. září 2011 se zúčastnilo mnoho obdivovatelů, akci doprovodila mše, vysvěcení nové stezky, recitace básní Bohuslava Reynka, ale i vzpomínkové povídání Daniela a Jiřího Reynkových a jejich přítele Jiřího Šerých. Stezka vede přes Svatý Kříž, Petrkov-Lázně, po zelené značce podél potoka Žabince až k havlíčkobrodskému kostelu.¹¹⁵

3.2.4 Petice a odkoupení

Petrkov je od roku 2009 památka České republiky a to znamená, že se k prostoru váže mnoho pravidel spojených s nutnými rekonstrukcemi. Nejen to je důvod, proč se dědicové po úmrtí bratrů Reynkových rozhodli, že Petrkov prodají. Přání dědiců bylo,

¹¹⁵ Otevření Naučné stezky Bohuslava Reynka [online] Dostupné z: <https://www.svatosi.cz/?p=907183>

aby se z Petrкова stalo muzeum, krajem ale nebyli podpořeni. Proto oslovili realitní kancelář.

V moment, kdy se Petrkov začal nabízet na prodej, bylo velice nejasné, do jakých rukou se dostane. V případě, že by byl Petrkov a jeho okolí odkoupen soukromníkem, by se ztratila jeho kulturní hodnota a Petrkov jakožto místo paměti by přestalo existovat. Z toho důvodu se spustil proud reakcí, které následovaly vznikem petice s názvem *Zachraňte Petrkov!*. Cílem bylo apelovat na kraj Vysočinu, aby Petrkov koupil. Čin inicioval dokumentarista Miloš Doležal, dokumentaristka Ljuba Václavová a krajinářští architekti Markéta a Petr Veličkovi.¹¹⁶ Petici za krátkou dobu podepsalo téměř dva tisíce lidí, kterým osud Petrкова nebyl lhostejný. Petice dokázala, že je Petrkov místem kulturní hodnoty. Existovali totiž lidé, které k Petrkovu nevázal žádný osobní vztah, a přitom se rozhodli podílet se na jeho osudu.

V první polovině roku 2020 tak začala jednání mezi ministerstvem kultury a Krajem Vysočina, v září stejného roku se český premiér Andrej Babiš a ministr kultury Lubomír Zaorálek do Petrкова vydali a následně ministerstvo kultury Petrkov odkoupilo.¹¹⁷ Stalo se z něj česko-francouzské kulturní centrum v rámci Památníku národního památníku, a jeho vedoucí se pro znalost místa a rodinných osudů stala Lucie Tučková.

Existovali však i lidé, kteří se veřejně vyjádřili proti odkoupení a vzniku muzea. Patřil k nim spisovatel Václav Vokolek, který v anketě Respektu na toto téma prohlásil: „To, co vidíme v materiálech realitní kanceláře (to slovo nemělo nikdy v Petrkově zaznít), je hlavně nepochopitelné. Kolik nevkusů, necitlivosti k odkazu duchovních hodnot se jistě za velké peníze podařilo v interiérech realizovat. (...) V Petrkově je vše a navždy ztraceno.“¹¹⁸ Podobného názoru byl také spisovatel a publicista Aleš Palán, který na Facebooku napsal: „Příběh Petrкова skončil před mnoha desetiletími, když zemřel Bohuslav Reynek. Jiří s Danielem, pro mě jedni ze zásadních lidí mého života, ho proměnili a nechali znít ve fascinujících ozvěnách. Jejich smrtí ale vše skončilo. Je to škoda, ale je to fakt. Takový je život, taková je smrt. Básně, grafiky, fotografie,

¹¹⁶ CHUCHMA, Josef. Chudáček stát, shání peníze, aby mohl koupit Reynkův příbytek v Petrkově. *Art Česká televize* [online]. Dostupné z: <https://art.ceskatelive.cz/360/komentar-chudacek-stat-shani-penize-aby-mohl-koupit-reynkuv-pribytek-v-petrkove-2jYjE>

¹¹⁷ Reynkův zámek v Petrkově koupí stát za 18 milionů. *Novinky.cz* [online]. 2020. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/reynkuv-zamecek-v-petrkove-koupi-stat-za-18-milionu-40331469>

¹¹⁸ NAGY, Petr. Kauza jménem Petrkov. *Literární noviny* [online]. 29. 5. Dostupné z: <https://literarky.cz/kultura/1252-kauza-jmenem-petrkov>

překlady naštěstí trvají. Přežijí i bez toho baráku. Věnujte pozornost jim – a ne cihlám.“¹¹⁹

3.2.5 Otevření Česko-francouzského kulturního centra literatury a výtvarného umění

Petrkov byl v květnu roku 2021 předán do správy Památníku národního písemnictví (PNP), následně zde vzniklo Česko-francouzské kulturní centrum. Od tohoto momentu se vedení nového kulturního centra zasluhuje o to, aby byl Petrkov stále otevřen veřejnosti. Navazuje tak na tradici Petrkova, který byl po čas Bohuslava Reynka, Suzanne Renaudové, jejich dvou synů a následně dalších dědiců k dispozici všem příchozím. Již od června roku 2021 se zde konají různé kulturní události. Dalším projevem otevřenosti k širokému okolí byla výzva pro debatu Památníku národního písemnictví. Tato výzva se objevila v moment, kdy byl Petrkov předán a měla za cíl posbírat osobní příspěvky, vzpomínky, fotografie, postřehy, nápady, týkající se Petrkova a nově vznikající instituce. Veřejnost se tak mohla podílet na směřování tohoto centra, mohla tak z části rozhodnout, jakým směrem se projekt vydá.¹²⁰

První akce, které se v Petrkově konaly, byly směřovány na představení projektu týkajících se jeho budoucnosti. Probíhaly zde také kulturní setkání, koncerty, čtení, přednášky, divadelní představení a výstavy. První setkání akce se zde konala 24. června 2021, na které se poprvé projekt představil. Následoval koncert Karla Vepřeka se zhudebněnými básněmi Bohuslava Reynka, četl se úryvek z nově vydané knihy *Zde tvůj život...* Suzanne Renaudové. V prostorách prvního patra domu, v zahradě, v altánu a ve stáji byla akce doprovázena také první výstavou Františka Nárovce s názvem *U Reynků v Petrkově*. Dostavilo se zhruba sto návštěvníků. Během léta se zde konaly ještě další čtyři akce, na kterých, stejně jako na té první, probíhal koncert, přednáška, čtení z knih, 20. srpna byla navíc součástí poetická performance.¹²¹

¹¹⁹ NAGY, Petr. Kauza jménem Petrkov. *Literární noviny* [online]. 29. 5. Dostupné z: <https://literarky.cz/kultura/1252-kauza-jmenem-petrkov>

¹²⁰ *Výzva do debaty o Petrkovu* [online]. Dostupné z: <https://pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/3094-vyzva-do-debaty-o-petrkovu/>

¹²¹ *Pozvánka na letní Petrkov 20.8.* [online]. Památník národního písemnictví, 2021 [cit. 2022-07-20]. Dostupné z: <https://pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/3247-pozvanka-na-letni-petrkov-20-8/>

Veřejnosti byla k nahlédnutí pouze část petrkovského prostoru, neboť památkově chráněná budova i přilehlé hospodářské budovy byly po předání ve zanedbaném stavu. Vedení se však nerozhodlo Petrkov nechat projít všemi rekonstrukcemi a až poté slavnostně otevřít, rozhodlo se nabídnout dostupné části prostoru ihned. Tato varianta byla pro minulost prostoru jistě přirozenější, než kdyby se Petrkov uzavřel. Samotná rekonstrukce by však zároveň měla probíhat velice citlivě, neboť v zájmu prostoru není ho měnit, zlepšovat, nebo modernizovat, ba naopak zdůraznit jeho historickou podstatu. Jako první proběhly havarijní opravy s ochranou před další degradací, nutná byla oprava střechy, klavíru, restaurace malby v modrém pokoji. Obnova probíhala také na zahradě, přestože její původní součásti, jako cizokrajné rostliny, liány a břečťany nezmizely.¹²² Projekt má v plánu v budoucnu využít celý prostor areálu, včetně stodoly.

Zaměříme-li se na návštěvníky, kteří se v dnešní době petrkovských akcí zúčastňují, jedná se spíše o lidi, kteří jsou s Petrkovem nějakým způsobem spjatí. To je zcela přirozené vzhledem k několika jevům. Petrkov se nenachází v blízkosti kulturního dění, od Prahy je vzdálen přes dvě hodiny cesty autem, nejbližší město Havlíčkův Brod se nachází 7 km daleko. Za druhé je Petrkov projekt velice mladý. Dalším jevem je fakt, že široká veřejnost se může o petrkovském dění dozvědět pouze z informací dostupných na stránkách PNP nebo z plakátů, které jsou vyvěšeny po okolí. Oficiálním cílem projektu je rozšiřovat povědomí o tvorbě rodiny Reynkových mezi širokou veřejnost, nicméně složitou otázkou je, zdali to jejich umění dovolí. Proto je také složité odhadnout, na jakou veřejnost a v jaké míře má tento projekt mířit.

3.2.6 Cíle

Pro to, aby se zachovala tradice a ráz Petrkova, má vedení do budoucna v plánu soustředit se na mladší generace a podporovat je v tvorbě. Na místě se mají

¹²² DANKOVÁ, Zdenka. *Zámeček v Petrkově letos vzpomíná výročí 130 let od narození Bohuslava Reynka* [online]. Dostupné z: <https://www.epochtimes.cz/2022/06/19/zamecek-v-petrkove-letos-vzpomina-vyroci-130-let-od-narozeni-bohuslava-reynka/>

organizovat workshopy pro studenty. Má sloužit jako výstavní místo pro mladé umělce. Snaha vydat se tímto směrem se již projevila v posledních měsících. Byly zde pořádány školní výlety, během kterých se u žáků podněcovala výtvarná kreativita, žáci měli například za úkol vyjádřit malbou to, jak na ně Petrkov působí. 13. května 2022 se do Petrkova vydaly žáci ze základní školy Bohuslava Reynka v Lípě, dne 5. srpna se zde konal výtvarný ateliér pro děti.¹²³

Takové zapojení dětí do prostoru je důkazem toho, že projekt míří na návštěvníky, kteří s Petrkovem osobně spjati nejsou. Zároveň se snaží, aby Petrkov byl nadále místem, které podněcuje k umění, ke kreativní činnosti, inspiruje a je místem, kde je umění prožíváno.

Naopak v hospodářském zázemí Petrkova má vzniknout expozice, která bude věnována zemědělským usedlostem na Vysočině a jejich hospodaření. Jejím cílem je zdůraznění původního využití areálu a jeho určení. V místě by měla být v budoucnu vytvořena kavárna a služební byty, které budou moci být využity i pro výjimečné krátkodobé rezidenční pobyty pozvaných přednášejících či umělců.¹²⁴

V přízemí současné obytné části zámečku bude vybudováno návštěvnické zázemí. První patro domu, kde dříve bydlela rodina Reynkových, bude sloužit jako výstavní prostor výtvarných prací Bohuslava Reynka a českých a francouzských umělců.

V dnešním půdním prostoru budou vybudovány ateliéry. V návaznosti na obytnou část vznikne další výstavní prostor, který zároveň bude sloužit jako koncertní sál a přednášková aula.

Důležité pro česko-francouzské kulturní centrum je, že se svou činností snaží dostat i za hranice Petrkova. Například spolupráce s krajem Vysočina má za cíl, aby akce navazovaly na další kulturní dění v regionu. Uskutečnila se spolupráce s Podzimním knižním veletrhem v Havlíčkově Brodě. Vedoucí tohoto projektu, Lucie Tučková, v jednom z rozhovorů zmínila, že havlíčkobrodský veletrh je pro Petrkov

¹²³ *Petrkovská prolínání na ploše dvou dní a další pozvánky* [online]. Památník národního písemnictví. Dostupné z: <https://pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/petrkovska-prolinani-na-plose-dvou-dni-a-dalsi-pozvanky/>

¹²⁴ *Petrkov spojuje: Výstava u příležitosti 130. výročí narození básníka, grafika a překladatele Bohuslava Reynka*. Památník národního písemnictví, 2022.

důležitý, neboť se jedná o kontaktní akci, která rozšiřuje povědomí o Petrkově v regionu.¹²⁵

„Už loni jsme tam byli a letos stoprocentně chceme mít program v Petrkově i stánek na veletrhu. Loni měl opravdu velký úspěch, prodali jsme spoustu knížek. Je to kontaktní akce a pro Petrkov zásadní věc. Velice si toho ceníme, je to pro nás daleko víc, než se někde prezentovat na velkém veletrhu v Praze.“¹²⁶

Dalším příkladem šíření projektu mimo hranice svého prostoru je výstava *Petrkov spojuje*, zorganizovaná v Parlamentu ČR. Otevřena byla 17. května 2022. Výstavu uvedli spolu s Lucií Tučkovou také ministr kultury Martin Baxa, ředitel PNP Zdeněk Freisleben a za česko-francouzské vztahy poslankyně Parlamentu ČR Eva Decroix. Za francouzskou ambasádu a Francouzský institut promluvila Sarah Doignon, kulturní atašé a zástupkyně ředitele IFP. Jednalo se o výstavu pořádanou k 130. výročí narození Bohuslava Reynka.¹²⁷

Pro tento projekt je velice důležitá česko-francouzská spolupráce. Příkladem je spolek Romarin ve Francii nebo České centrum v Paříži, ve kterém byla v září roku 2021 zorganizována výstava s názvem *Vítejte v Petrkově*. Od 9. do 14. května se u příležitosti českého kulturního festivalu při letošním předsednictví ČR v Radě EU v Montrouge u Paříže konala výstava.¹²⁸ Pro rok 2023, kdy uplyne 30 let od založení spolku Romarin, plánuje Památník národního písemnictví a Česko-francouzské kulturní centrum Petrkov ve vzájemné spolupráci řadu kulturních akcí. Hlavním cílem by se mohla stát i společná výstava se spolkem Romarin a k němu náležející nadace Dotation Renaud Reynek ve Francii, a to právě v roce, kdy proběhne sto let od seznámení obou umělců.

14. května 2022 se dvůr proměnil v koncertní sál v plenéru, zpěv s klavírním doprovodem následovala přednáška profesora Xaviera Galmiche ze sorbonnské univerzity v Paříži o díle Bohuslava Reynka. Modrý pokoj v patře se stal

¹²⁵ VARHANÍK, Jiří. První sníh dokládá, že vysočinská zima Renaudovou také okouzlovala [online]. Dostupné z: <https://www.jihlavske-listy.cz/clanek35786-prvni-snih-doklada-ze-vysocinska-zima-renaudovou-take-okouzlovala.html>

¹²⁶ Tamtéž.

¹²⁷ *Zahájení výstavy Petrkov Spojuje v Parlamentu ČR* [online]. Dostupné z: <https://pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/3584-zahajeni-vystavy-petrkov-spojuje-v-parlamentu-cr/>.

¹²⁸ Duben v Petrkově a pozvánka na květen [online]. Dostupné z: <https://pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/duben-v-petrkove-a-pozvanka-na-kveten/>

přednáškovou síní a místem nového setkání české a francouzské kultury. V současné době vzniká francouzský překlad sbírky Bohuslava Reynka *Žízň* (vyd. v roce 1921), jejíž ukázky profesor Galmiche v Petrkově představil.¹²⁹

4. Závěr

Základní cílem této bakalářské práce bylo zjistit, jakou proměnou si toto významné místo paměti prošlo. S pomocí dostupných zdrojů jsme zjišťovali, jaké subjekty se na této proměně podíleli, jak na sebe tyto subjekty a prostor vzájemně působí a co to s prostorem způsobuje. Dalším úkolem bylo popsat, co Petrkov představuje v současnosti.

Jako zdroj teorie této práci sloužil příspěvek francouzského historika Pierra Nory a především německé vědkyně Aleidy Assmannové. Článek *Mezi pamětí a historií: problematika míst* vydaný v osmdesátých letech Pierrem Norou byl pro paměťová studie, a především míst paměti zásadní, neboť od momentu jeho vydání o ně započal velký zájem. Začala se rozšiřovat do nových sfér, jako například historie, publicistiky a politiky. Petrkov je tohoto fenoménu důkazem, neboť jsme analýzou tohoto prostoru zjistili, že se na jeho vývoji a současné podobě všechny tyto tři sféry podílely. Pierre Nora popisuje současnost jako dobu, kdy si z důvodu zrychlování uvědomujeme vzdálenost mezi skutečnou pamětí a historií. Důsledkem je vznik míst paměti a zároveň velká tendence archivování naší minulosti. Příspěvek od Aleidy Assmannové pro tuto bakalářskou práci byl zásadní proto, že odpovídal procesům probíhajících v Petrkově.

Pojem generační neboli rodové místo, které Aleida Assmannová zavedla nám pomohl k tomu popsat, co Petrkov představoval pro jeho obyvatele a jak se promítal do jejich tvorby. Následně jsme pomocí pojmu aury místa analyzovali, čím byl Petrkov specifický, a proč byl atraktivní pro návštěvníky. Bylo popsáno, jaký typ návštěvníků se do Petrkova od 50. let až do současnosti vydával.

¹²⁹ *Petrkovská prolínání na ploše dvou dní a další pozvánky* [online]. Dostupné z: <https://pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/petrkovska-prolinani-na-plose-dvou-dni-a-dalsi-pozvanky/>.

Pamětní místo, termín zavedený Aleidou Assmannovou dokazuje, že v Petrkově došlo po smrti synů Bohuslava Reynka, Jiřího a Daniela Reynka ke zlomu, který značil konec kontinuity Petrkovského trvání. Přerušeni kontinuity mělo za následek spuštění vzpomínání lidí, kteří byli s Petrkovem osobně spjati. Bylo dokázáno, že vzpomínání často probíhalo skrze prostor. To značí o významnosti tohoto prostoru v dnešní době. Jedním z projevů byl vznik památky České republiky a následně česko-francouzského kulturního centra. Význam prostoru dokládá také množství publikací, týkajících se Petrкова.

Fakt, že by Petrkov mohl bez své funkční povahy zmizet, dokládá velký zájem lidí spjatých s Petrkovem založit zde instituci. Nejen dědicové si uvědomovali význam záchrany samotného prostoru, bylo tedy popsáno, jakými procesy institucionalizace si Petrkov prošel. Nutno podotknout, že se objevili i lidé, jež považovali pokus o záchranu Petrкова za nesmyslný, neboť podle nich hodnota prostoru neexistuje.

V poslední části práce bylo nastíněno, jakými směry se současný projekt kulturního centra vydává. Jedná se o navázání na kontinuitu Petrкова, o rozšiřování povědomí díla rodiny Reynkových skrze organizaci akcí na samotném místě, ale i mimo něj. Důležitý je pro současný projekt česko-francouzský aspekt. Dokazuje to ediční činnost v rámci Památníku národního písemnictví, orientace na francouzská témata, spolupráce například s českým centrem v Paříži nebo s asociací Romarin, ale i vznik prvního divadelního představení orientovaného na život a dílo Suzanne Renaudové nebo vznik dokumentu částečně natočeného v rodném městě Suzanne Renaudové, Grenoble.

5. Résumé

L'objectif de ce mémoire de licence intitulé "Petrkov : la transformation de la maison en un lieu de mémoire" est de découvrir quels changements a subi ce lieu de mémoire important. En utilisant des sources disponibles regroupant poèmes, photographies, lettres et publications liées à l'histoire de Petrkov et basées sur les souvenirs, nous avons cherché à savoir quels acteurs ont été impliqués dans cette transformation, comment ils interagissent mutuellement avec l'espace et ce que cela fait à ce dernier.

L'espace a d'abord été la maison de quatre générations de la famille Reynek, puis s'est transformé peu à peu, en raison de nombreux facteurs, en un lieu de mémoire. Ces facteurs sont présentés dans ce mémoire. La tâche consistait également à décrire ce que Petrkov, en tant que centre tchéco-français, représente aujourd'hui. Finalement, ce document offre un regard sur les objectifs et l'orientation de l'institution.

6. Bibliografie

6.1. Prameny

RENAUD, Suzanne. *Œuvres - Les gonds du silence*. Grenoble: Romarin, 1999. ISBN 2-910544-07-9.

RENAUD, Suzanne. *Victimae laudes*. Pardubice: V. Vokolek, 1939.

RENAUD, Suzanne. *Zde tvůj život... / Ta vie est là....* Praha: Památník národního písemnictví, 2020.

RENAUD, Suzanne. *Oeuvres. 2, Les gonds du silence*. Paris: Romarin. Les Amis de Suzanne Renaud et Bohuslav Reynek, 1999, 339 s. : fot. ISBN 2-910544-07-9.

RENAUD, Suzanne, ŠERÝCH, Jaroslav, ed. *Výběr z tvorby*. Brno: Socialistický svaz mládeže Pozemních staveb, 1983.

REYNEK, Bohuslav. *Podzimní motýli ; Sníh na zápraží ; Mráz v okně*. Hradec Králové: Kruh, 1969.

REYNEK, Bohuslav. *Le Serpent sur la neige Had na sněhu*. Éd. bilingue. Paris: Romarin. Les Amis de Suzanne Renaud et Bohuslav Reynek, 1997, 249 s. ISBN 2-910544-02-8.

REYNEK, Bohuslav. *Had na sněhu*. Petrkov u Německého Brodu, 1924.

REYNEK, Bohuslav. ÉLIE. *Měsíc a jíní = La lune et le givre*. Grenoble: Romarin - Les Amis de Suzanne Renaud et Bohuslav Reynek, 2004, 71 stran : ilustrace. ISBN 2-910544-11-7.

REYNEK, Bohuslav. *Odlet vlaštovek: (výbor z veršů z let 1969-1971)*. Brno: CZV SSM Pozemních staveb, 1981.

REYNEK, Bohuslav a Ivan SLAVÍK. *Rybí šupiny ; Rty a zuby ; Had na sněhu*. Vydání 2. Praha: Vyšehrad, 1990, 167 s. ISBN 80-7021-041-9.

REYNEK, Bohuslav, STANĚK, Jaroslav, ed. *Petrkov*. Havlíčkův Brod: Memoria, 1991.

REYNEK, Daniel. *Fotografie* [online]. Galerie výtvarného umění v Náchodě. České Budějovice, 2011 [cit. 2022-07-20]. Dostupné z: <https://adoc.pub/daniel-reynek-fotografie.html>

Suzanne Renaud Bohuslavu Reynkovi: Dopisy 1923-1926. Zlín: Archa, 1996, 126 s. : faksimile ; 20 cm. ISBN 80-901926-2-9.

Suzanne Renaud, Henri Pourrat : Correspondance (1947-1959). Grenoble: Romarin, 2001. ISBN 2-910544-08-7.

6.2. Sekundární literatura

ASSMANN, Aleida. *Prostory vzpomínání: podoby a proměny kulturní paměti*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2018, 482 stran ; 21 cm. ISBN 978-80-246-3433-3.

ASSMANN, Jan. *Kultura a paměť: písmo, vzpomínka a politická identita v rozvinutých kulturách starověku*. Praha: Prostor, 2001, 317 s. ISBN 80-7260-051-6.

BAKEŠOVÁ, Václava. *Prostor a jeho obývání. Zobrazení prostoru v díle Marie Noelové, Suzanne Renaudové, Christiane Singerové a Sylvie Germainové*. Masarykova Univerzita: HAL CCSD, 2019. Habilitační práce. Masarykova Univerzita.

BUKOVINSKÁ, Barbora. *Život a dílo Suzanne Renaudové*. Praha, 1994, 56 s. : příl. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Filozofická fakulta.

ČECHLOVSKÁ, Magdalena. *Reynek, synové a básnířka Renaudová. Výstava připomíná umělce z Petrкова*. *Aktuálně.cz* [online]. 5. 7. 2019 [cit. 2022-07-20]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/umeni/tri-generace-reynek-petrkov-vystava/r~8acb2f9e9f3311e9a01c0cc47ab5f122/>

GERMAIN, Sylvie. *Bohuslav Reynek v Petrkově: Poutník ve svém příbytku*. Havlíčkův Brod: Literární čajovna Suzanne Renaud, 1998, 124 s., il. ISBN 80-902231-4-1.

HALASOVÁ, Dagmar. *Druhý hlas*. Zlín: Archa, 2007, 47 s. ISBN 80-901926-6-1.

HALASOVÁ, Dagmar. *Bohuslav Reynek*. Brno: Petrov, 1992, 126 s. : fot. ISBN 80-85247-24-0.

HALBWACHS, Maurice. *Kolektivní paměť*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2009, 289 stran ; 21 cm. ISBN 978-80-7419-016-2.

HLAVAČKA, Milan. *Paměť míst, událostí a osobností: historie jako identita a manipulace*. Praha: Historický ústav, 2011. ISBN 978-80-7286-186-6.

CHALUPA, Pavel. *Bohuslav Reynek: Mezi nebem a zemí*. V Řevnicích: Arbor vitae ve spolupráci s galerií a nakl. Měsíc ve dne v Českých Budějovicích a obecně prospěšnou společností Smetanova Litomyšl, 2011, 131 s. : il. (převážně barev.), portréty ; 23 cm. ISBN 978-80-87164-71-6.

Kolektiv autorů. *Bohuslav Reynek. L'image dans l'œuvre poétique et graphique*. Grenoble: Romarin, 1997.

KOPŘIVOVÁ, Světlana. *Ve vidění nevýslovném: Sakrální a profánní v pozdním díle Bohuslava Reynka*. Olomouc, 2010. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Mgr. Petr Komenda, Ph.D.

KROUTVOR, Josef, ed. *Archa Petrkov*. České Budějovice: Eliška Štěpánová - Měsíc ve dne, 2019. ISBN 978-80-907024-3-1.

KUNC, Vladimír a Milan SOCHORA. *PETRKOV ...čas po odletu vlaštovek*. Havlíčkův Brod: FOTO KUNC, 2017.

MASLOWSKI, Nicolas a Jiří ŠUBRT. *Kolektivní paměť: k teoretickým otázkám*. Praha: Karolinum, 2014, 319 stran ; 21 cm. ISBN 978-80-246-2689-5.

MLEJNEK, Josef. Je to opravdu už dávno: Rozhovor s Jiřím Šerých. *Kontexty: časopis o kultuře a společnosti*. Centrum pro studium demokracie a kultury, 2017, IX(5), 63-69.

MLEJNEK, Josef. Petrkov - zastávka na znamení: Za bratry Jiřím a Danielem Reynkovými. *Kontexty: časopis o kultuře a společnosti*. Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015, VII(1), 69 - 73.

NORA, Pierre. Mezi pamětí a historií : problematika míst. *Cahiers du CEFRES*. Antologie francouzských společenských věd : Město, 2010, (10), 40-64.

NORA, Pierre. *Les lieux de mémoire. 1, La république*. Paris: Gallimard, 1984, XLII, 672 s. : fot. ISBN 2070701921.

OKÉNKOVÁ, Věra. *Budova 18, rue Bonaparte: Místo paměti a jeho význam pro Čechy žijící v Paříži Praha*. Praha, 2014. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Prof. PhDr. Leoš Šatava, CSc.

PALÁN, Aleš. *Kdo chodí tmami*. Praha: Torst, 2004, 310 s. : čb. fotogr. ISBN 80-7215-218-1.

PROTIVA, Josef. *Jak žije básník*. Československo, 1969.

PTÁČKOVÁ, Ivana. *Fenomén rodiny Reynkových*. 2016. Dostupné také z: <https://theses.cz/id/lysos3/>. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové. Vedoucí práce PaedDr. Alena Zachová, CSc.

ROČKÁROVÁ, Jana. *Literární život Havlíčkobrodská. Nakladatelství Petrkov, Hejkal a Podzimní knižní veletrh*. Hradec Králové, 2015. Diplomová práce. Univerzita Hradec Králové. Vedoucí práce Mgr. Jan Bílek.

STORCHOVÁ, Lucie. *Koncepty a dějiny: proměny pojmů v současné historické vědě*. V Praze: Scriptorium, 2014, 449 stran ; 27 cm. ISBN 978-80-87271-87-2.

TUČKOVÁ, Lucie. *Suzanne Renaud: Petrkov 13*. Praha: Paseka, 2013, 321 s. : il., portréty, faksim. ; 21 cm. ISBN 978-80-7432-353-9.

Rozhovor s JIŘÍM REYNKEM. *Revue Proglas*. 2001, **XII**.(10).

Člověče, nezlob se v protisměru: Rozhovor Babylonu s Danou Němcovou. *Babylon: Studentský list pro seniory*. 2012, **XXI**(4).

Petrkov spojuje: Výstava u příležitosti 130. výročí narození básníka, grafika a překladatele Bohuslava Reynka. Památník národního písemnictví, 2022.

6.3. Elektronické zdroje

DANKOVÁ, Zdenka. *Zámeček v Petrkově letos vzpomíná výročí 130 let od narození Bohuslava Reynka* [online]. 19. 6. 2022 [cit. 2022-07-20]. Dostupné z:

<https://www.epochtimes.cz/2022/06/19/zamecek-v-petrkove-letos-vzpomina-vyroci-130-let-od-narozeni-bohuslava-reynka/>

Duben v Petrkově a pozvánka na květen [online]. Památník národního písemnictví, 2022 [cit. 2022-07-20]. Dostupné z:

<https://pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/duben-v-petrkove-a-pozvanka-na-kveten/>

CHUCHMA, Josef. Chudáček stát, shání peníze, aby mohl koupit Reynkův příbytek v Petrkově. *Art Česká televize* [online]. 20. 6. 2020 [cit. 2022-07-20]. Dostupné z:

<https://art.ceskatelevize.cz/360/komentar-chudacek-stat-shani-penize-aby-mohl-koupit-reynkuv-pribytek-v-petrkove-2jYjE>

*Jaroslav Med (*1932†2018): Připadal jsem si jako v absurdním dramatu* [online].

Paměť národa [cit. 2022-07-20]. Dostupné z: <https://www.pametnaroda.cz/cs/med-jaroslav-20120120-0>

MLEJNEK, Josef. Petrkov: Dům, který má svou duši. *Sanquis: Časopis o umění, medicíně a zdravém životním stylu* [online]. 2007, (51), 48 [cit. 2022-07-23].

Dostupné z: <https://www.sanquis.cz/index2.php?linkID=art125>

NAGY, Petr. Kauza jménem Petrkov. *Literární noviny* [online]. 29. 5. 2020 [cit.

2022-07-20]. Dostupné z: <https://literarky.cz/kultura/1252-kauza-jmenem-petrkov>

Národní památkový ústav a Památkový katalog. [online]. [cit. 2022-07-20]. Dostupné z: <https://www.pamatkovykatalog.cz/zamecek-705066>

Obec překladatelů: Cena Josefa Jungmanna [online]. 2011 [cit. 2022-07-20].

Dostupné z: <http://www.obecprekladatelu.cz/11-rocnik.htm>

Otevření Naučné stezky Bohuslava Reynka [online]. 11.10.2011 [cit. 2022-07-20].

Dostupné z: <https://www.svatosi.cz/?p=907183>

PALÁN, Aleš. Sentimentalita neměla v Petrkově na růžích ustláno. *Katolický týdeník* [online]. 22.9.2011 [cit. 2022-07-20]. Dostupné z:

<https://www.katyd.cz/tema/sentimentalita-nemela-v-petrkove-na-ruzich-ustlano.html>

Petrkov: O rodině Reynkových [online]. Památník národního písemnictví [cit. 2022-07-23]. Dostupné z: <https://pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/o-rodine-reynkovych/>

Petrkovská prolínání na ploše dvou dní a další pozvánky [online]. Památník národního písemnictví, 2022 [cit. 2022-07-20]. Dostupné z: <https://pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/petrkovska-prolinani-na-plose-dvou-dni-a-dalsi-pozvanky/>

Po tátovi: Daniel Reynek vystavuje zázračné fotografie [online]. 23. 11. 2013 [cit. 2022-07-20]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/1063216-po-tatovi-daniel-reynek-vystavuje-zazracne-fotografie>

Pozvánka na letní Petrkov 20.8. [online]. Památník národního písemnictví, 2021 [cit. 2022-07-20]. Dostupné z: <https://pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/3247-pozvanka-na-letni-petrkov-20-8/>

PROVAZNÍKOVÁ, Věra. *Bohuslav Reynek, vzpomínky Věry Provazníkové na básníka, jenž maloval něhou a dechem ticha* [online]. 17.06. 2022 [cit. 2022-07-20]. Dostupné z: <https://www.citarny.cz/knihy-lide/o-knihach-a-lidech/spisovatele-knihy/bohuslav-reynek-vzpominky-na-basnika-jen-maloval-nhou-a-dechem-ticha>

Reynkův zámček v Petrkově koupí stát za 18 milionů. *Novinky.cz* [online]. 24. 7. 2020 [cit. 2022-07-20]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/reynkuv-zamecek-v-petrkove-koupi-stat-za-18-milionu-40331469>

SMYČKA, Václav. Jsou „místa paměti“ „paměti míst...“?. *Česká literatura* [online]. Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2012, **60**(6), 941-949 [cit. 2022-07-20]. ISSN 0009-0468. Dostupné z: https://www-jstor-org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/42687931?sid=primo#metadata_info_tab_contents

VARHANÍK, Jiří. *První sníh dokládá, že vysočinská zima Renaudovou také okouzlovala* [online]. 13.4.2022 [cit. 2022-07-20]. Dostupné z: <https://www.jihlavske-listy.cz/clanek35786-prvni-snih-doklada-ze-vysocinska-zima-renaudovou-take-okouzlovala.html>

VEDRAL, Luboš a Nina RUTOVÁ. *Veronika Reynková: Možná na dědečka budou pyšní i sousedi* [online]. 16. 4. 2014 [cit. 2022-07-20]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/umeni/veronika-reynkova-petrkov-bohuslav-reynek/r~fccdc8c52e11e3b3cb002590604f2e/>

VOKÁČ, Martin. Reynkův zámek má ožít už v létě, vznikne v něm Česko-francouzské centrum. *IDnes* [online]. 2. března 2021 [cit. 2022-07-20]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/jihlava/zpravy/vysocina-petrkov-bohuslav-reynek-zamek-nakup-stat.A210301_596825_jihlava-zpravy_epsal

Výzva do debaty o Petrkovu [online]. Památník národního písemnictví, 2021 [cit. 2022-07-20]. Dostupné z: <https://pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/3094-vyzva-do-debaty-o-petrkovu/>

Zahájení výstavy Petrkov Spojuje v Parlamentu ČR [online]. Památník národního písemnictví, 2022 [cit. 2022-07-20]. Dostupné z: <https://pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/3584-zahajeni-vystavy-petrkov-spojuje-v-parlamentu-cr/>

Zemřel fotograf Reynek – muž, jenž slavil všední den. *ČT24* [online]. 23. 9. 2014 [cit. 2022-07-20]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/1016669-zemrel-fotograf-reynek-muz-jenz-slavil-vsedni-den>

6.4. Seznam obrázků

Fotografická montáž 036 i.....	27
Fotografická montáž 273 ii.....	28
Fotografická montáž 004 iii.....	28
Bez názvu iv.....	29

